

O B Č I N A
Grad

Informativno glasilo Občine Grad

leto XIV

številka 38

avgust 2013

OBČINSKI VODOVODNI SISTEM

Vodovod Kovačevci

SPOŠTOVANE OBČANKE, CENJENI OBČANI!

Suša se plazi po deželi slovenski. Suša zunaj na poljih, travnikih in vrtovih. In suša v proračunih ter ne nazadnje v denarnicah slehernega od nas. Kot, da sta se tako vreme kot ekonomija zarotila proti nam. Ko bi moralo biti suho za uspešno setev, dež ni znal ponehati, ko bi ga nujno rabili, ga spet ni od nikoder. Podobno je z dobrimi novicami v gospodarstvu: že leta jih zaman

pričakujemo.

Glede suše smo, podobno kot letos, pogledovali v nebo in si želeli dežja tudi dobrih osem let nazaj, ko smo po zaporedju nekaj sušnih let več kot polovico gospodinjstev v občini z vodo oskrbovali le s cisternami, kajti vodovodi in studenci so presahnili. Potem pa smo se odločili, da bo naša naslednja prioriteta oskrba s pitno vodo in se lotili projektiranja ter izgradnje vodovodnega omrežja. Zato lahko letos s ponosom slavnostno odpiramo zadnji del vodovoda v najmanjši vasi v naši občini, v Kovačevcih. Po izgradnji cestnega omrežja smo tako dokončali tudi vodno omrežje. Čaka nas le še kanalizacija. In pa seveda delovna mesta. Res, da je sosednja država Avstrija blizu in da je možno tam še vedno zaslužiti bolje, kot pri nas. Pa vendar je predvsem za mlade, izobražene občanke in občane zaposlitev še vedno samo oddaljena želja. Če pa jo že dobijo, je to v oddaljenem kraju, kar pomeni, da se morajo odseliti. Vsak izgubljeni mladi intelektualec pa pomeni neprecenljivo škodo za razvoj domače občine. Samo mladi, izobraženi in predvsem podjetni ljudje namreč zagotavljajo ideje, ki bodo vodile k napredku. Svet je namreč tako globalen, da tudi v podeželski občini, kot je naša, lahko uspeš samo z uporabo modernih tehnologij in marketingom. Pa če se ukvarjaš s kmetijstvom ali turizmom ali računalništvom.

Zato je, kljub krizi in pomanjkanju investicijskih sredstev, vlaganje v infrastrukturo, ki omogoča dostopnost in visoki standard življenja ter vlaganje v izobraževanje mladih, ena od osnovnih nalog občine, če želimo ohraniti poseljenost in razvoj. Tem ciljem sledijo naši vsakoletni investicijski proračuni in tem ciljem sledijo pridobitve, ki jih vsako leto ob občinskem prazniku slovesno predajamo v uporabo.

Vaš župan
Daniel Kalamar

DRAGE BRALKE, DRAGI BRALCI!

Pred nami je poletno praznično glasilo. Vroče poletne dni nam tako spet bogatijo razne prireditve v organizaciji občine in društev, ki nam ponujajo dobro mero rekreacije, druženja, plesa in zabave. Od nas pa je odvisno, v kolikšni meri se bomo prepustili slavlju, se družili in tako vsaj malo pozabili na vročino, ki nas obdaja.

Verjetno je v teh dneh že sleherni oko pogledalo v nebo v upanju, da bo padla vsaj kakšna kaplja dežja. Pa se vročina nadaljuje in tako dobesedno ubija vse, kar smo po dolgotrajnem spomladanskem dežju pridno sadili po vrtovih in njivah. Kakšna nerazumna razporeditev padavin - najprej preveč, sedaj premalo. Le kaj se grejo tam zgoraj!? Hudomušno vprašanje, ki smo si ga verjetno že vsi kdaj zastavili. Pa vendar je v veliki meri ravno človek vplival na podnebne spremembe in stanje, s kakršnim se vsako leto srečujemo. In tako že celo leto glasno tarnamo nad vremenom, najprej nad dežjem, sedaj nad vročino. Se pa te vročine veselijo šolarji in mladi, ki lahko veselo čofotajo v bazenih in uživajo v počitnicah.

V tem prazničnem glasilu vam predstavljamo naše nagrajence, uspešne učence, zaslužne občane, prehojene poti društev in podjetij ter projekte, ki smo jih uspešno izvedli oz. jih še izvajamo. Prav tako smo se spomnili vseh dogodkov in prireditev, ki so se od pomladi do sedaj odvili v naši občini. In morda še najbolj zagonetno in zanimivo branje najdemo v odkrivanju življenja veleposestnika Hartnerja in njegove družine na gradu. Navsezadnje ste mnogi z njim sobivali in ga srečevali. Prav tako odkrivamo usnjarja pri Gradu in njegovo usodo. Sprehodite se po zgodovini našega kraja in ljudi, ki so tu nekoč živeli in delali. In sprehodite se po svoji prehojeni poti, ki naj se nadaljuje v pravi smeri, da boste srečali in doživeli tisto, kar si želite in za kar se trudite.

In ravno zaradi sušnih in vročih dni upam, da se boste skupaj veselili nove pridobitve v občini, vodovoda v Kovačevcih, ki ga bomo v nedeljo slavnostno odprli. In če vročina ne bo popustila, bomo skupaj spustili mi – vodo, ki nas bo osvežila!

Danijela Krpič
glavna in odgovorna urednica

13. OBČINSKI PRAZNIK

Občina Grad praznuje 13. občinski praznik. Praznovanje se je pričelo z 20. julijem in bo trajalo do 18. avgusta 2013. V času občinskega praznovanja se odvijajo številne prireditve od športnih, kulturnih, gasilskih do raznih praznovanj. Občina bo tokrat praznovala občinski praznik v nedeljo, 11. avgusta, v Kovačevcih. Na slavnostni seji Občinskega sveta bodo podeljena naslednja občinska priznanja:

- priznanje za 80 let delovanja Prostovoljnega gasilskega društva Vidonci,
- zahvalne plakete trem častnim predsednikom gasilskih društev,
- zahvalna plaketa za dolgoletno uspešno delo na področju gasilstva,
- priznanje za najuspešnejši kolektiv v občini,
- priznanje zlati maturantki,
- priznanja za najuspešnejše učence OŠ Grad.

Svojemu namenu bomo predali novozgrajen vodovod v Kovačevcih.

Čeprav še ni videti konca finančni krizi, ki pesti Slovenijo čedalje bolj, in sprejetih raznih finančnih ukrepov, se Občina Grad trudi izpeljati čim več načrtovanih investicij. Letos se nadaljuje in dokončuje tudi izgradnja vodovoda v Radovcih, katerega vrednost znaša 30.000,00 EUR, skupna vrednost celotnega projekta pa 230.000,00 EUR. Vodovod v Kovačevcih je izgrajen in bo predan svojemu namenu. Vrednost oddanih del je 150.000,00 EUR. Prav tako se bo v avgustu in septembru uredilo parkirišče pri pokopališču v Radovcih, dozidala nadstrešek in zvonik pri mrliški vežici v Kruplivniku ter obnovila streha na telovadnici Osnovne šole Grad.

Največji zalogaj pa nam predstavljajo plazovi, ki so se sprožili ob spomladanskem deževju in poškodovali veliko infrastrukture. Občinski svet je sprejel sklep, s katerim je sredstva, prvotno namenjena za vzdrževanje cest, namenil za sanacijo plazov. Sanacija plazov se bo pričela z mesecem septembrom.

V maju se je zaključil projekt »Lednarjeva usnjarna«, ki smo jo obnovili s pomočjo Evropskih sredstev, iz ukrepa št. 323, Ohranjanje in izboljševanje dediščine podeželja za leto 2012 Ministrstva za kmetijstvo in okolje, Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja. Vrednost izvedenega projekta je bila 223.052,40 EUR. Ministrstvo bo sofinanciralo projekt v višini 130.016,91 EUR. Izvajalec del, izbran na javnem razpisu za oddajo javnega naročila, je bilo podjetje Gradbeništvo Milan Pintarič s.p., Spodnja

Ščavnica 32, 9250 Gornja Radgona. Nadzor nad izvedbo del pa je imelo podjetje Pucko inženiring d.o.o.

V avgustu se bo zaključil projekt z ureditvijo prizidka pri Pütarovem mlinu, kjer bo urejena domača prodajalna za prodajo domačih pridelkov in rokodelskih izdelkov. Občina je tudi partner v projektu, s katerim je na območju občin Grad, Puconci in Tišina bilo postavljenih 10 kolesarskih počivališč, dve pa se nahajata v naši občini, in sicer v Radovcih in na Dolnjih Slavecih. Prav tako je partner v projektu Predavalnice v objemu zakladov Goričkega, ki ga izvaja LD Grad-Kuzma.

V sklepni fazi pa je izgradnja Doživljajskega parka Vulkanija.

Lidija Krpič Časar

Hidrant ob Vaško-gasilskem domu v Kovačevcih
(foto: Danijela Krpič)

DOŽIVLJAJSKI PARK VULKANIJA

V okolici Gradu na Goričkem je pred tremi milijoni let bruhal zadnji vulkan na območju današnje Slovenije. Ponovno smo ga prebudili v doživljajskem parku Vulkanija, kjer boste dobesedno doživeli njegov izbruh. Ob tem boste spoznali še veliko zanimivosti o vulkanih in geoloških značilnostih našega planeta in še posebej Goričkega. Obisk doživljajskega parka Vulkanija, ki je izdatno podprt z interaktivnimi in izobraževalnimi vsebinami, ponuja obilico presežkov v slovenskem prostoru s stališča interpretacije in uporabe sodobnih tehnologij. Obisk Vulkanije je primeren tako za individualne obiskovalce, družine kot za večje skupine. Program bo še posebej prirejen osnovnošolskim in srednješolskim skupinam.

Oli vas že nestrpno pričakuje. Zato vas vabimo na nepozabno doživetje vulkanov v doživljajski park Vulkanija pri Gradu na Goričkem!

Projekt Doživljajski park Vulkanija se torej bliža koncu. Ideja, stara že deset let, se je uresničila. Nastala je na predpostavki, da so tu ostanki delovanja vulkana (grad stoji na vulkanski kamnini, kamnolomi bazaltne tufa).

Celotni projekt je zajemal dve fazi, prva je bila izvedena v letih 2011 in 2012, druga faza pa v letu 2013. Sredstva sofinanciranja za obe fazi so bila pridobljena iz sredstev Evropske unije, in sicer iz Razvoja regij: »Operacijo delno financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa krepitev regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete: »Razvoj regij«; prednostne usmeritve »Regionalni razvojni programi«, za obdobje 2012-2014.«

Iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj je bila investicija sofinancirana do največ 85% upravičenih stroškov, ostale stroške pa je financirala Občina Grad iz občinskega proračuna.

Vrednost prve faze je bila 779.609,34 EUR, od tega je Evropa sofinancirala znesek v višini 467.267,64 EUR. Vrednost druge faze pa je 1.240.827,60 EUR, Evropa pa sofinancira znesek v višini 878.878,00 EUR.

Z izgradnjo tematskega doživljajskega parka na osnovi dobrih praks v sosednjih državah želimo obogatiti turistično ponudbo in prenašati prekmursko mitološko izročilo na turiste oz. obiskovalce. S tem želimo omogočiti razvoj turizma samega kraja kot tudi regije, saj se bo povečalo število turistov in nočitev ter s tem samo poznavanje kraja.

Lidija Krpič Česar

Doživljajski park Vulkanija dobiva svojo podobo (foto: D. Krpič)

PRIZNANJA OBČINE GRAD

Na 28. redni seji Občinskega sveta Občine Grad (5. julija 2013) je bil sprejet sklep, da se letos ob občinskem prazniku podelijo zahvalne plakete Prostovoljnemu gasilskemu društvu Vidonci, ki praznuje 80 let delovanja, častnim gasilskim predsednikom Ludviku Kočarju, Štefanu Čöru in Štefanu Lovenjaku ter Francu Šalamonu, zaslužnemu gasilcu in dolgoletnemu predsedniku Občinske gasilske zveze. Prav tako je bil sprejet sklep, da občinsko priznanje za naj kolektiv prejme Gradbeništvo Dengrad, Denis Rajbar s.p. kot hitro rastoče in uspešno podjetje. Nagradjeni gasilci, gasilsko društvo in podjetje bodo plakete in

priznanje prejeli na slavnostni seji. V glasilu pa vam predstavljamo prehojeno pot PGD Vidonci ter vse prejemnike občinskih priznanj.

Danijela Krpič

80 LET GASILSTVA V VIDONCIH

Začetek gasilstva v Vidoncih sega globoko v preteklost, 80 let nazaj, pisalo se je leto 1933. Zbrala se je peščica zanesenjakov, ki so ustanovili gasilsko društvo Vidonci. Takrat se je imenovala Gasilska četa Vidonci, ki je delovala pod okriljem gasilske župe M. Sobota. Ustanovni člani so bili Sukič Franc, Kerec Mihael, Žekš Alojz, Kovač Ludvik in Žekš Jože. Ker društvo ni imelo ustreznih lastnih prostorov, so se člani zbirali in sestankovali po domovih članov, predvsem na domačiji Žekš Jožeta, ki je bil takratni predsednik gasilske čete. Istega leta 1933 so od takratnih oblasti dobili tudi prvo ročno gasilsko brizgalno.

Člani društva, bilo jih je 18, so imeli en sam cilj. Pomagati in seveda iti v korak s časom. Delovna vnema in vztrajnost se je obrestovala, kajti že leta 1936 so nabavili prve gasilske uniforme in postali gasilci »kot se šika«. Naslednje leto 1937 so zaradi lažjega in učinkovitejšega obveščanja v primeru požara nabavili novo gasilsko »trubo«. Naročili so jo pri trgovcu Čeh Francu v M. Soboti. Tako so posedovali dve gasilski »trubi«, kar je bila takrat redkost, v Vidoncih pa prednost, saj so velike razdalje med hišami in zaselki zahtevale, da se alarm za nevarnost razlega z dveh različnih koncev.

V času 2. svetovne vojne je zaradi vojnega stanja delovanje gasilstva v vasi stagniralo. Podobno se je godilo gasilskim društvom v okoliških vaseh. Ob koncu vojne pa so gasilci zajeli zrak s polnimi pljuči in nadaljevali, kjer so obstali. Kljub težkim časom pa želje po napredku niso zamrle. Tako so leta 1952 nabavili ročno štirikolesno brizgalno in dodatno opremo ter začeli razmišljati o gradnji gasilskega doma, kajti gasilska oprema je bila spravljena v manjši orodjarni, nekaj pa tudi po domovih članov. Obstajal pa je še en velik problem. Namreč oskrba s požarno vodo, zato so leta 1953 sprejeli sklep o ureditvi mlak s požarno vodo. Vas Vidonci so razdelili na 5 sektorjev, v katerih so pristopili k ureditvi požarnih mlak. Istega leta so prvič praznovali obletnico gasilskega društva in sicer dvajseto.

Gasilci pionirji leta 1959 (arhiv PGD Vidonci)

Zaradi elektrifikacije vasi, ki je zahtevala od ljudi veliko finančnih sredstev, kakor tudi lastnega truda v obliki pomoči pri izgradnji omrežja, je propadla ideja o izgradnji nujno potrebnega gasilskega doma. Začetek izgradnje doma se je zato zavlekel v leto 1960, ko so na pobudo Grah Aleksandra pristopili k začetku del. Kljub začetnim težavam in dvomom vaščanov glede same lokacije in ureditve zemljišča, je zagnanim gasilcem in vaščanom v dobrih petih letih uspelo gradnjo gasilskega doma pripeljati do konca. Omenim naj še, da so zidno opeko, približno 50.000 kosov vaščani izdelali sami, prav tako so zbrali ves gradbeni les in opravili vsa dela pri gradnji.

Leto 1964 je bilo prelomno, kajti nabavili so prvo 200 litrsko motorno brizgalno. S to pridobitvijo je dobilo delo v gasilskih vrstah nove razsežnosti in povečalo se je zanimanje za vstop mladih med gasilce.

Gasilci na pogrebu ustanovnega člana Franca Sukiča leta 1975 (arhiv PGD Vidonci)

Ljudje smo že po naravi nagnjeni k temu, da nikoli z nikomer nismo zadovoljni, zato so leta 1976 nabavili novo, večjo 400 litrsko motorno brizgalno z opremo. Nova, sodobnejša oprema pa je zahtevala tudi več prostora za hrambo, zato se je kaj hitro pojavila težnja po dogradnji in razširitvi obstoječega gasilskega doma. Ni ostalo samo pri ideji. Leta 1987 je bilo organizirano »borovo gostüvanje« in zbrano toliko sredstev, da se je lahko pristopilo k uresničitvi ideje po večjem gasilskem domu. Nekje v tistih časih je društvo nabavilo tudi prvo vozilo znamke Land Rover. Sodobnejši pristop, naprednejša miselnost in nova sodobna oprema so postali privlačni za mlajši rod gasilcev, ki so izpopolnjevali in pomlajevali gasilske vrste pod vodstvom takratnega predsednika Horvat Jožeta.

Pravi in hiter razcvet gasilskega društva se je začel po letu 1990, ko je vajeti prevzel predsednik Štefan Bernjak. Dogodki so se kar vrstili, vsako leto je bilo nekaj novega. Tako je bil leta 1993 v celoti prenovljen in opremljen gasilski dom, leta 1994 je bilo nabavljeno novo vozilo znamke OAZ za potrebe gasilcev, leta 1996 je bila nabavljena in vgrajena nova sirena ter dokupljena zemljišča v okolici gasilskega doma, v tistem času je bilo nabavljeno tudi orodno vozilo znamke Steyer z zmogljivo 1200 litrsko črpalko in pa cisterna prav tako znamke Steyer, ki pa je zaradi birokratskih ovir in nerazumevanja kar nekaj časa ni bilo mogoče registrirati.

Razvitje prapora leta 1982 (arhiv PGD Vidonci)

Leta 1999 je vodenje gasilskega društva prevzel Kular Alojz in istega leta je potekalo tudi »Gostüvanje po starem običaju«. Z zbranimi in prisluženimi sredstvi se je pristopilo k izgradnji prizidka h gasilskemu domu, v katerem so bile urejene nujno potrebne sanitarije, v kleti pa skladišče.

Leta 2004 je bilo nabavljeno novo gasilsko vozilo znamke Renault Traffic in prikolica z nadgradnjo za prevoz orodja in opreme. Po nekaj letih čakanja in urejanja birokratskih zadev pa je končno uspelo registrirati cisterno Steyer in jo predati namenu. Leta 2006 je bila v Vidoncih ponovno organizirana »maškerada«. V naslednjih letih se je večino sredstev vlagalo v nakup sodobnejše zaščitne opreme ter oblek za potrebe operativnega, bolj varnega dela članov. Ker sodobna oprema in vedno zahtevnejše delo gasilcev zahteva nova znanja, je veliko truda in sredstev bilo vloženo tudi v izobraževanje in izpopolnjevanje članov. Uspešno in plodno delo na področju operative je bilo v teh letih pod budnim očesom poveljnika Gjergjek Andreja.

Leta 2008 se je spremenil in delno pomladil vodstveni kader društva, vendar je naloga predsednika društva vseeno bila zaupana enemu izmed najstarejših in dolgotrajnih članov društva, gospodu Jožefu Volfu, ki se še najbolj zaveda, kako težko je bilo spraviti društvo v današnji okvir delovanja, in kako ga bo še težje v današnjih razmerah v prostovoljnem gasilstvu, v tem okviru obdržati. Še isto leto je novi kader društva s polno paro začel s projekti, ki so se vrstili vse do danes. Naj omenimo samo nekaj pomembnejših: asfaltiranje parkirišč okoli vaško-gasilskega doma, prekrivanje strehe, zamenjava oken in vgradnja garažnih vrat, izolacija stropa, vgradnja centralne kurjave in zadnji večji projekt, ki je bil končan pred slabim mesecem, obnova notranjosti in zunanosti celotnega gasilskega doma. V letu 2009 je bil v društvu nabavljen tudi nov prapor, ker je bil stari še iz časov Jugoslavije. Prapor je umetnina, ki združuje člane društva skozi desetletja in tako ohranja živo tradicijo pripadnosti. Predstavlja vrednote, kot so čast in ponos. Prapor je hkrati tudi ogledalo

društva, ki skozi čas pridobiva muzejsko vrednost, zato je prapor del zgodovine, s katerim je potrebno ravnati spoštljivo.

Razvitje prapora leta 2009 (foto: Andrej Sukič)

Letos je društvo v kadrovski strukturi dobilo novega poveljnika Horvat Aleša, ki je že v teh nekaj mesecih dokazal, da bo dobro nadaljeval delo svojega predhodnika in ga seveda še nadgrajeval. V letošnjem letu je društvo organiziralo tudi maškarado in v tem okviru tudi nabiralno akcijo, s katero nam je uspelo realizirati letošnje projekte.

Najbolj pa je društvo ponosno na to, da je po nekaj letih poskusov končno uspelo sestaviti žensko člansko desetino, katera pridno trenira in se pripravlja na tekmovanja, ki prihajajo.

Na koncu predstavitve prehojene dolge poti gasilstva v Vidoncih moramo poudariti, da so se vidonski gasilci vse od začetkov pa do danes z vso resnostjo udeleževali gasilskih vaj, tekmovanj in ostalih prireditev in izkazovali visoko mero spoštovanja do te humane organizacije, bodisi na področju prostovoljnosti, kakor tudi pri sodelovanju v intervencijah ob požarih, naravnih nesrečah ali pomoči sočloveku, ki le-to potrebuje. Obljubljamo, da tudi v bodoče ne bo nič drugače, kajti ta visoki jubilej - 80 let gasilstva v vasi, nas trdo zavezuje, da smo v prihodnosti še boljši in uspešnejši.

Boris Kerčmar in Danijel Bernjak

Vaško-gasilski dom Vidonci danes (foto: Gabrijel Pilaj)

LUDVIK KOČAR – ČASTNI PREDSEDNIK PGD GRAD

Biti prostovoljni gasilec, ne pomeni zgolj zapolniti svoj prosti čas, imeti dobro družbo in se zabavati, ampak predvsem biti pripravljen priskočiti na pomoč, ko je le ta najbolj potrebna. Biti predsednik prostovoljnega društva pa od posameznika zahteva še marsikaj več kot le vodenje društva in nudenje pomoči – gre za močan povezovalni člen, ki ne samo, da zna prisluhniti svojim članom, ampak z njimi išče dogovore, variante in skupne rešitve. Slednji pogoji so nujni za uspešno vodstvo slehernega društva, kjer pa seveda sam predsednik mora najprej poznati in obvladati strokovne in vodstvene pogoje poslovanja. Za to je odgovoren izključno on. Ludviku Kočarju je to uspelo celih 35 let, kar je pri Gradu vodil PGD. Ne samo, da je vse delovalo kot je treba, je Ludvik vedno znal priti med ljudi, povedati kako besedo, predvsem pa dati besedo tudi drugim. PGD Grad ga je zato ob predaji predsedstva odlikovalo z nazivom častni predsednik, Občina Grad pa mu ob občinskem prazniku namenja še dodatno priznanje in zahvalo.

Ludvik Kočar (foto: osebni arhiv)

Ludvik Kočar, domačin od Grada, se je za gasilstvo začel zanimati že v času svojih otroških let. V zadnjem razredu osnovne šole je postal mladi gasilec, ki je vedno rad našel čas za gasilske vaje. Starejši tovariši so pri Ludviku hitro opazili njegovo vzorno skrb in zanimanje za prostovoljstvo znotraj gasilstva ter ga tako brž izvolili za tajnika PGD Grad. To delo je vestno opravljal približno deset let. A želje in ideje so se stopnjevale. Tako je Ludvik Kočar leta 1977

postal predsednik društva. Prvi in glavni cilj, ki si ga je kot novi predsednik, skupaj s svojimi člani društva, zadal, je bila pridobitev gasilske dvorane, saj večjega prostora pri Gradu takrat še ni bilo. Tako se je leta 1992, ob pomoči vseh krajanov, organiziralo nepozabno Borovo gostüvanje, kjer se je ideja o gradnji gasilske dvorane uredničila. Nadaljnji projekti so bili oprema društva z gasilskimi vozili, ki so predstavljali večje finančne zalogaje, vendar je treba priznati, da ob požaru brez tega pač ne gre. Tu je treba posebej omeniti nakup orodnega vozila, kasneje pa nakup 5000 l cisterne. Slednja je namreč nudila pitno vodo marsikateremu občanu, vse dokler še ni bilo občinskega vodovoda.

A vodenje prostovoljnega društva ne pomeni samo skrb za materialno blaginjo, ampak gre najbolj za povezovalen duh gasilstva med člani društva. Sem spada gotovo sprejem vsakega novega – mladega ali starejšega gasilca, pobratenje z ostalimi gasilskimi društvi (tudi izven meja), tekmovanja in najpomembnejše: pomoč ob naravnih in drugih nesrečah. Prav tako pa so gasilci pomemben aktivni organ lokalnega okolja. Ludvik Kočar se je tega močno zavedal in je že pred časom svojega predsedovanja postal komandant; povezovalc med takratno Jugoslavijo in Avstrijo. Za to delo je bil tudi odlikovan, seveda pa mu v svojem dolgem obdobju prostovoljnega gasilstva ne manjka ostalih odličij.

»V tako dolgem obdobju vodenja nekega društva ti gotovo ostane ogromno lepih, pa tudi kakšnih manj lepih spominov. A najpomembnejše je, da se vse skupaj izteče dobro. Tako je bilo tudi nazadnje, ob prenovi starega »gasilnega doma«, ko so me moji člani klicali nujno na pomoč, saj me v tistem trenutku ni bilo tam. V ihti sem se že zbal, da se je komu kaj zgodilo, a k sreči so bili le žejni. Tudi to je del naloge predsednika. Čeprav nosi veliko odgovornosti, mora vse to delati tudi z veseljem. Vse kar smo v teh letih naredili, ne bi šlo brez dobrih in poštenih ljudi. Največja zahvala gre ravno njim.« je v pogovoru povedal nagradjenec Ludvik Kočar, ki je svoje vodenje PGD Grad predal novemu predsedniku Milanu Špilaku, sam pa je bil torej odlikovan za častnega predsednika PGD Grad. Prepričani smo, da bo tudi to delo opravljal vestno, odgovorno, predvsem pa, da bo znal svojim sotovarišem v gasilstvu povedati še kako lepo besedo. Pa: »Na pomoč!«

Nino Gumilar

ŠTEFAN CÖR – ČASTNI PREDSEDNIK PGD KOVAČEVCI

Da je Štefan Cör, po domače »Šurda«, predan gasilstvu, vemo vsi, ampak koliko pridobitev in posodobitev je doživelo Prostovoljno gasilsko društvo Kovačevci, pa velikokrat kar pozabimo.

Štefan, ki je rojen v Kovačevcih, kjer še danes živi skupaj z svojo družino, je h gasilcem pristopil leta 1978, le nekaj mesecev po ustanovitvi Prostovoljnega gasilskega društva Kovačevci. V začetku je v društvu sodeloval kot napadalec ena, leta 1985 je postal gasilec prve stopnje, šolal se je tudi za podčastnika, a zaradi višjih sil izobraževanja ni dokončal.

Leta 1996 je prevzel mesto predsednika društva in to opravljal vse do letos spomladi, ko je svoje mesto prepustil mlajši generaciji. V svojem dolgem mandatu, ki je bil zelo uspešen, je Prostovoljno gasilsko društvo zaživelo v novem zagonu. Gasilski dom je dobil prizidek s sanitarijami in dodatnimi prostori, urejena je bila garaža, zamenjana so bila okna, vrata in streha, društvo se je okrepilo

z novim transportnim vozilom, nabavljena je bila motorna gasilska brizgalna. Kljub majhnosti vasi je izpeljal dve Maškaradi, ki zahtevajo dobrega koordinatorskega in složnost vasi. Za Štefana je bila složnost v društvu in v vasi vedno na prvem mestu. Ves ta čas je lepo sodeloval z Gasilsko zvezo Grad in občino, a brez dlake na jeziku vedno pove, da je v svojem delovanju večkrat občutil zapostavljenost »male vasi«. Pod njegovim vodstvom je pred tremi leti v Kovačevcih nastala prvič tudi ženska desetina. Ko se je letos odločil, da ne bo več kandidiral za predsednika društva, je njegova odločitev temeljila na dejstvu, da naj še drugi imajo priložnost, hkrati pa je začutil, da ga počasi tehnologija prehiteva.

Kot »čistokrven gasilec« in častni predsednik prostovoljnega društva Kovačevci bo še vedno po svojih močeh sodeloval in pomagal pri delovanju društva, kajti prepričan je, da ima društvo kljub svoji majhnosti in »skromni blagajni« pred sabo lepo prihodnost.

Štefan ob prejemu tega priznanja s strani občine, si dovolim v imenu vaščanov Kovačevci izreči iskreno hvala za ves tvoj trud in požrtvovalno delo, katero si vložil v gasilce in s tem tudi v vas Kovačevci.

Doris Troha

Štefan Cör (foto: arhiv PGD Kovačevci)

ŠTEFAN LOVENJAK –

ČASTNI PREDSEDNIK PGD KRUPLIVNIK

Mnogi ljudje pustijo v našem življenju velik pečat, pa najsi bo to na tak ali drugačen način. V življenju gasilcev in ostalih vaščanov v Kruplivniku je tak pečat pustil Štefan Lovenjak, kateri je tudi s strani občine odlikovan v časnega gasilskega predsednika. Žal se je g. Lovenjak v letošnjem letu odločil, da je s svojim predsedovanjem zaključil in to funkcijo predal. Za njegovim delom pa so ostale številne vidne sledi, v katere je bilo mnogo vložene truda, časa, volje, predvsem pa veselja.

Pred leti smo Štefana že omenjali, pa naj še enkrat povemo, da se je rodil v Matjaševcih leta 1950 in se že kot razposajen mladenič podal v gasilske vode na Dolnjih Slavečih. Ko sta si po poroki z ženo ustvarila dom na njeni domačiji v Kruplivniku, se je leta 1977 pridružil tukajšnjemu prostovoljnemu gasilskemu društvu. Leta 1986 se je odločil, da bo prevzel vodstvo in tako postal predsednik Prostovoljnega gasilskega društva Kruplivnik. V naslednjem mandatu je vodstvo predal, vendar je kmalu sprevidel, da svojo funkcijo pogreša in jo leta 1995 znova prevzel ter jo odgovorno opravljal vse do letošnjega leta. Naj omenim še, da je bil leta 1978 boter pri prevzemu motorne brizgalne, leta 1987 pa je organiziral nabiralno akcijo za nabavo novega orodnega vozila. Njegova pomoč je bila nepogrešljiva več kot 40 let in zavedamo se, da se nanj lahko zanesemo še danes.

V prihodnje mu želimo vsi vaščani vse dobro, predvsem pa veliko zdravja in mu ob prejemu občinskega priznanja iskreno čestitamo!

Tadeja Rajbar

Štefan Lovenjak (foto: osebni arhiv)

FRANC ŠALAMON

Franc Šalamon (foto: M. Knap)

Dolnji Slaveči. S svojim članstvom je izpopolnil sebe ter pokazal društvu in vasi, da je marljiv in dober človek. Leta 1970 je prevzel poveljniško funkcijo v PGD Dolnji Slaveči, katero je opravljal dolga leta. Delo poveljnika je leta 1988 opustil, a le zaradi tega, ker je prevzel delo sektorskega poveljnika. Poleg te funkcije, ki je bila odgovorna in zahtevna, je svoje članstvo in poslanstvo v gasilskih vrstah izpolnjeval tudi v domači vasi. Sektorski poveljnik je bil vse do leta 1999, dokler ni bila ustanovljena Gasilska zveza občine Grad. Z istim letom je postal poveljnik GZ Grad, in to delo je zgledno in s ponosom opravljal. V teh letih se je postorilo veliko naprednih stvari in pridobitev v gasilskih društvih. Delo v poveljstvu je opravljal vse do leta 2008, ko je zapustil poveljniški stolček. Pa ne da bi mislili, da se je otrsela odgovornosti. Po skupnih 20-ih letih poveljstva kot sektorski poveljnik in poveljnik GZ Grad, je leta 2008 prevzel še večjo in odgovornejšo funkcijo, ki jo je opravljal do lanskega leta. Zadnjih pet let je namreč opravljal delo predsednika na GZ Grad. Poleg tega, da smo to delo občani videli in ga znamo ceniti, je za svojo požrtvovalnost in delavnost prejel tudi odlikovanje GZ Slovenije, in sicer odlikovanje III., II. in I. stopnje. Leta 2009 mu je bilo podeljeno tudi priznanje za častnega poveljnika GZ Grad. Sedaj je vodenje humanega poslanstva prepustil, sam pa vseeno še naprej opravlja delo gasilstva v svojih vrstah. Za požrtvovalnost in delavnost v krogu GZ Grad, kakor tudi v domačem društvu se mu lahko le zahvalimo in mu čestitamo za zaslužen občinsko priznanje. V prihodnje mu lahko zaželimo le še obilo dobrega v osebni življenju kakor tudi na poti gasilstva.

Mateja Knap

GRADBENIŠTVO DENGRAĐ – NAJUSPEŠNEJŠI KOLEKTIV

Po nekajletnem premoru, ko se v občini ni podeljevalo priznanj v kategoriji »najuspešnejši kolektiv«, je letos občinski svet Občine Grad na svoji redni seji sprejel sklep, da priznanje »za najuspešnejši kolektiv« podeli mlademu, hitro rastočemu gradbenemu podjetju Dengrad, s sedežem pri Gradu 134A.

Ne glede na obstoječe gospodarske razmere, ki so čedalje tanjšje rezale kruh delavcem gradbeniških podjetij po celotni državi, je

pri Gradu marca leta 2009, nastalo novo, perspektivno manjše gradbeno podjetje, ki ga je ustanovil mladi lastnik, Denis Rajbar od Grada.

Da se je Denis R., danes uspešen podjetnik, odločil za ta velik korak, gre gotovo pripisati tudi njegovi družini, ki ga je že od malega navduševala za poklic zidarja. Tako je tudi sam na začetku poprijel za žlico in gladilko, kjer si je s prvimi izkušnjami utiral nastalo uspešno kariero. K tej je moral dodati seveda marsikaj več kot le strokovno znanje, a kot pravi znani pregovor »*Dober glas, seže v deveto vas.*«. Podjetje Dengrad je tako hitro postalo poznano v ožjem in širšem okolju.

Podjetnik Denis ne zanika, da je z lastnim podjetjem hotel na noge postaviti tudi sebe, a hkrati ga je gnal predvsem interes po tem, kako majhnim in preprostim strankam ponuditi in zagotoviti cenovno dostopno možnost gradnje. Čas, v katerem je podjetje ustanavljal, namreč gradbeništvo ni bil precej naklonjen – velike firme gradbenih baronov so propadle, na višku je bila recesija v gradbeništvo, v ozadju so se kazali že varčevalni ukrepi. Gradbeni sektor je tako potreboval nov zagon – alternativa so bila gotovo manjša gradbena podjetja, ki so gospodarsko krizo lažje prenesla.

Marca leta 2009, ob ustanovitvi podjetja, je imel kolektiv podjetja Dengrad zaposlenih zgolj pet delavcev, vendar sta način dela in povpraševanje hitro zahtevala, da se je ekipa razširila. Danes je v Dengradu stalno zaposlenih že osemnajst oseb.

Podjetje izvaja različna gradbena dela, kot so zidanje, fasaderstvo, urejanje okolice, gradnja na ključ, saniranje objektov ... Njihovo tržišče zajema predvsem domači trg, trideset odstotkov del pa jim pokriva tudi Avstrija.

Kolektiv podjetja Dengrad (foto: arhiv Dengrad)

Hkrati si je podjetje zadalo cilj »navdušiti in privabiti medse tudi mlade«, kajti vse več mladine po končanem šolanju ostaja brez dela oziroma si še prej, med samim

študijem, težko poravnava stroške šolanja. Zato skoraj vsako leto v času počitnic preko študentskega servisa zaposlijo dva oziroma tri študente, v letu 2011 pa so razpisali tudi kadrovsko štipendijo študentu Višje šole za gradbeništvo.

V prihodnosti je želja podjetja in mladega direktorja zgolj ta, da se dobra in vestna ekipa kolektiva obdrži še naprej, da bodo zmogli ponuditi čim bolj kvalitetno in cenovno dostopno možnost gradnje, ki pa je tudi osrednji pogoj tako imenovanega zadovoljnega investitorja. »Trg dela se bo že še spreminjal, a najpomembnejše je, da bomo kot dober in razumevajoč kolektiv znali prisluhniti drug drugemu, se še naprej usklajevati ter na ta način širili svojo energijo tudi med potrošnike. Pa ne samo med delom, ampak tudi takrat, ko se kot ekipa podjetja odpravimo na skupen izlet, odigramo nogometno tekmo ali se enostavno dobimo na pijači. Vse to spada k uspešnemu in dobremu kolektivu!« je povedal mladi podjetnik Denis. Tudi mi jim v prihodnosti želimo veliko poslovnih uspehov, da se bo danes še mlado in hitro rastoče gradbeno podjetje nekoč lahko ponašalo z bogato in dobro tradicijo.

Nino Gumilar

Podjetje Dengrad v nogometnih dresih izven delovnega časa (foto: arhiv Dengrad)

Gradnja hiše (foto: <http://www.dengrad.si>)

V LEDNARJEVO USNJARNO

Obnova stare Lednarjeve domačije, kjer je bila nekoč pri Gradu strojilnica kož, prihaja h koncu. Čeprav je stavba nekaj let skorajda propadla, jo je Občina Grad pred dobrih petimi leti odkupila in skorajda sočasno z novonastalim projektom Vulkánija tudi obnovila. Danes je stavba na seznamu objektov spomeniškega varstva – zunanost le te lepo dopolnjuje geološko zgradbo Goričkega, saj je hiša zgrajena iz kamna, ki so ga pridobivali v bližnjem kamnolomu, imenovanem »Žokšova bajna«, posebej zanimiva za širšo javnost pa bi bila prav gotovo notranost hiše, saj le ta priča o izumrli obrtniški dejavnosti strojenja kož. Žal se sama »tehnologija« predelave kož v hiši in ob njej do danes ni ohranila, vendar je velika vrednost ta, da lastniki nekdanje usnjarne še živijo in imajo na to obrt zelo žive spomine. Pravijo celo, da take oblike usnjarske obrti, kot je ta nekoč potekala tu pri Gradu, v Sloveniji in širše v Evropi ni bilo. Zato bi bilo vredno notranost hiše vsaj imitatorsko preleviti v skromno muzejsko zbirko ter na ta način tovrstno, zelo redko obrt tudi ohraniti. Starejši občani oziroma krajani se zagotovo še spominjajo časov po drugi svetovni vojni, ko se je h Gradu oziroma takrat še v Gornjo Lendavo iz Slovenj Gradca preselila družina usnjarja, domačina, Štefana Graha, ki je leta 1947 zgradil to stavbo, danes imenovano »Lednarjeva usnjarna«. Povod in želja, ki sta mladega mojstra gnala po lastnem obrtništvu, sta izvirali že iz časa šolanja. Štefan se je svojega poklica izučil nekje ob avstrijsko-madžarski meji, in ker njegov mentor oziroma učitelj ni imel naslednikov, je najverjetneje skupaj s skromno opremo usnjarske delavnice to postal prav on. S svojo družino se je zato odločil postaviti lasten manjši strojarski objekt prav pri Gradu, od koder je tudi sam izviral. V začetku seveda brez koncesije, kasneje pa z mojstrsko obrtjo.

Obnovljena Lednarjeva usnjarna (foto: D. Krpič)

Glede na zmožnosti in potrebe tistega časa je objekt postal pomembna postojanka skorajda slehernega kmeta domačina, ki je takrat rabil usnje. Kot primer: če tega ni imel oziroma si ga ni priskrbel, je bil bos, kajti čevljev drugače ni bilo moč kupiti oziroma dobiti. Ob glavnem

vhodu v usnjarno so tako sprejemali kože – zvečine le goveje oziroma telečje, kjer je vsak izmed kmetov z rimsko številko dobil ožigosan listič, katerega številka se je ujemala z ožigosano številko njegove kože. Drugače je bilo le takrat, če lastnik ni nujno zahteval polizdelka iz svoje kože oziroma je rabil obdelano kožo že prej. Slednjo je lahko tudi samo kupil, le denarja v zameno za kožo ni mogel dobiti.

Leta 1952 je očetu pri delu začel pomagati tudi eden izmed njegovih sinov, sin Valter, ki se je kot vajenec zadnji učil tovrstne oblike strojenja kož pri Gradu. Vendar ne glede na velike potrebe po usnju, ki gotovo niso bila sila razmer, zaradi katerega je bila obrt opuščena, so se težave začele pojavljati drugje. V strojilnici je namreč prevladoval rastlinski način strojenja, so pa poznali tudi rudninskega. A ne glede na postopek strojenja je delo potekalo izključno ročno. K temu je bila izdelana in pripravljena tudi oprema oziroma orodja, ki jih je usnjar potreboval za predelavo kož in ravno ta je bila v tem času že močno zastarela. Posledica slabe in zastarele tehnologije pa je bil potem tudi čas predelave – če so na primer v takrat že zgrajenih tovarnah za predelavo kož potrebovali približno tri mesece, je pri Gradu proizvodnja trajala lahko celo več kot osem mesecev.

Na pobudo sina, ki se je kasneje podal v šole v tej smeri, ter skupnih izračunih, kako izboljšati in modernizirati sam proces predelave kož, se je družina skupaj odločila, da zaradi finančnih nezmožnosti njihova usnjarna perspektive nima. Preselili so se nazaj v Slovenj Gradec, kjer se je mojster Štefan zaposlil v usnjarni, kamor je kasneje prišel tudi njegov sin Valter. Domačijo oziroma usnjarno pri Gradu pa je prevzel mojstrov brat Avguštin z ženo Adelo, ki pa strojenja nista nadaljevala – na stara leta je zanj skrbel nečak Herman Rajsar, zadnji lastnik Lednarjeve domačije.

Obnovljen prostor, kjer so predelovali kože (foto: D. Krpič)

Zakaj »Lednarjevi« verjetno ni treba posebej izpostavljati, kajti veliko hišnih imen tudi pri Gradu in v okolici je nekoč nastalo prav iz obrtniških dejavnosti lastnikov oziroma že prednikov in ta imena še danes pogosto živo pričajo na raznovrstnost obrtniških mojstrov. Usnjarstvo,

po domače »lederstvo« ni bila pogosta obrtniška panoga, pa vendar za kmečkega človeka močno potrebna in nujna. Žal je sam proces proizvodnje prerasla moderna tehnologija, s katero se skromna usnjarna tukaj pri Gradu ni mogla kosati, je pa zato ta zastarela proizvodnja dandanes toliko bogatejša z etnološkega vidika. Upajmo, da jo bo v vsaj delni obliki kmalu moč približati tudi obiskovalcem Lednarjeve usnjarne pri Gradu, da si bo lažje predstavljati dolgotrajen, skrben in zelo zapleten postopek predelave oziroma strojenja kož. Brez orodja in vsaj delno imitirane opreme gotovo ne bo šlo.

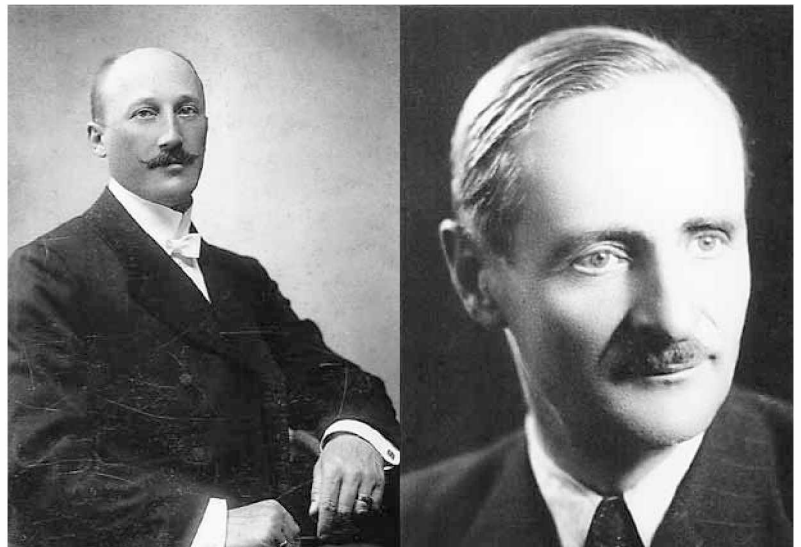
Po pripovedovanju Valterja Graha povzel in zapisal Nino Gumilar

HARTNER IN NJEGOV ČAS

V širši javnosti je nedolgo tega odmevala novica o »uspešnem denacionalizacijskem postopku« v primeru premoženja nekdanjega veleposestnika Ferdinanda Hartnerja, sina Geze Hartnerja, nekdanjega veleposestnika pri Gradu oziroma v Gornji Lendavi. Njegova hči, skoraj devetdesetletna Elisabeth Wurth, ki danes živi v Avstriji, je po neuspelem sodnem postopku iz devetdesetih let prejšnjega stoletja, tokrat uspela – a ne zaradi neizpodbitnih dokazov v zvezi z obsodbo, ampak zaradi kupov nepravilnosti v samem sodnem postopku. Tako naj bi bila sodba razveljavljena, premoženjska pravica naslednikov pa povrnjena. Bi to lahko pomenilo, da bodo Hartnerjevi ponovno veleposestniki tudi pri Gradu? Kako pa na to gleda naša lokalna skupnost? So bili Hartner in njegova družina v naših krajih cenjeni in res tako pomembni?

Ko govorimo o prednikih družine Hartner, moramo natančno razločevati dve imeni. Marsikdo ne ve, da sta pri Gradu oziroma takrat v Gornji Lendavi posestovala dva rodova družine Hartner.

Najprej je bil to Geza Hartner, sin priseljence znanega soboškega železarja Karla Hartnerja. Ta je v Murski Soboti posestoval pomembno firmo, imenovano Karla Hartnerja sin, kjer je bil zagotovo mišljen njegov sin Geza. Železarna se je kaj hitro znašla v rdečih številkah, vendar to še ni bil razlog, da bi družina Hartnerjevih obubožala. Nasprotno – iz zadolženosti so si »pričarali« milijonsko premoženje.

Geza Hartner, nekdanji veleposestnik pri Gradu (vir: arhiv JZ KPG)

Ferdinand Hartner, posinovljenec Geze H., tudi župan M. Sobote (vir: arhiv JZ KPG)

Iz otroštva Geze Hartnerja ni veliko znanega, zanimivo pa je gotovo to, da je kot edini katoličan hodil v nemško osnovno šolo židovske verske občine v Murski Soboti. Kaj je bil povod za takšno odločitev njegovih staršev, je skrivnost. Morebiti pa so ga vpisali tja zaradi učenja nemškega jezika. Po šolanju je Geza zapustil rodno Prekmurje in se je kasneje nepričakovano od nekod vrnil domov poročen z ženo Luizo, sicer vdovo po avstrijskem oficirju z dvema otrokoma. Žena naj bi bila močno ambiciozna in energična, saj je moža neprestano priganjala k čim širši in pomembnejši uveljavitvi. Tako se je Geza odločil podati v politiko. Najprej je bil agitator (kortes) pri parlamentarnih volitvah, kar je pomenilo, da je agitiral za kandidata, ki mu je več nudil. Treba je priznati, da je bil kot demagog edinstven. K temu je gotovo pripomogel tudi sam način govorjenja – uporabljal je namreč domače, goričko narečje. Ljudje so ga radi poslušali, ker so bili njegovi govori prepleteni z mastnim in robotim humorjem – lotil se je opozicije, notarjev ... tudi duhovnikov. Glavni življenjski preobrat so Hartnerju omogočile volitve okrog leta 1910. Takrat se je Hartner zavzel za opozicionalca, grofa Žigo Batthyányja iz Tišine, ki je kandidiral proti nasprotniku, veleposestniku Lajos Radu iz nekega kraja ob Rabi. Volilna kampanja je potekala po dobri stari navadi (pečenke in litri), čeprav ženske takrat še niso imele volilne pravice. Velika množica volivcev na grofovi strani je bila še v pripravljenosti (to je bila tako imenovana Hartnerjeva rezerva, ki je nastala na ta način, da je neka nevidna sila zavirala tempo volitev opozicije) in slišalo se je, da vladna stranka nazaduje. Ampak rezultat še zdaleč ni prinesel pričakovanega. Opozicija je razglasila, da je grof odložil mandat in odstopil pridobljene glasove Hartnerju ter ga kot rojaka in pravega zagovornika malih kmetov priporočila za izvolitev. Vendar vse to naj bi bila le velika fasada, saj nihče ne ve, kaj se je zares zgodilo med Hartnerjem in grofom na štiri oči. Očitno se je grof moral predati. Nastali položaj je Hartner izkoristil z bliskovito naglico. Za svojo kandidaturo je potrebne podpise dobil kar na mestu, saj so se dani glasovi namenjeni grofu zgolj prenesli nanj. Tako je bil Hartner izvoljen za poslanca madžarskega parlamenta. S tem dnem se je Hartnerjeva moč začela strmo dvigati – tako osebno kot finančno. Vidni porast premoženja se je najprej pokazal v neki transakciji, ki mu je prinesla precejšen kompleks gozda. Ugodno pa je

znal izkoristiti tudi druge priložnosti – pa ne z namenom gospodarske rasti Prekmurja ali po metodah proizvodne aktivnosti, temveč z bliskovitim izkoriščanjem trenutnih situacij. Za te je imel poseben dar. Tako so nastale velike kupčije: Salzburg, veleposestvi pri Gradcu in Doliču, opekarna v Puconcih, Prekmurska banka... in nenazadnje tudi poletna rezidenca gornjelendavski grad skupaj s pripadajočimi kompleksi.

Hartnerjev nastop do podrejenih je bil osoren, večkrat celo surov. Ljudi, ki so zanj delali, je slabo plačeval. Bil je prototip asocialnega kapitalista. V parlamentarnem in sploh javnem življenju je Hartner igral vlogo nedozorelega političnega burkača: poslanec ekstremne šovinistične madžarske stranke neodvisnosti, ki se je v stari Jugoslaviji prelevil v simpatizerja, pozneje vnetega zagovornika Radićeve Hrvatske seljačke stranke. Svoj list »Szabadsag« (Svoboda) je urejal ravno v tem smislu, saj je bil njegov končni cilj priključitev Prekmurja – ne k Madžarski, kot bi kdo utegnil misliti po pomoti, ampak k Hrvaški! Po smrti so Hartnerja pokopali v Budimpešti, kajti kot pomnijo domačini, Hartner ni želel zdravljenja pri nas.: »Slovenski nož me ne bo operiral!«.

Hartnerjevi – v ospredju veleposestnik Geza
(vir: Pokrajinski muzej M. Sobota)

Po Gezi H. je postal poglavar družine posinovljenec Ferdinand (Nándor) Hartner, prej Laval. Ob začetku okupacije je prejel na osnovi srebrne kolajne iz prve svetovne vojne naslov »vitez« in ime »Lindvay«. Postal je predsednik Prekmurske banke, upravitelj opekarne in žage (les je izvažal v Turčijo) ter edini lastnik gradu in veleposestva pri Gradcu (Gornja Lendava). Nekaj časa je bil tudi župan Murske Sobotice (1933 – 1945), banovinski svetnik, član upravnega odbora in predsednik občinske hranilnice. Ko so Prekmurje zasedle madžarske čete, ga je okupator imenoval namesto izvoljenega Franca Bajleca za narodnega poslanca okraja Murska Sobota. Ferdinand Hartner je imel šarinanten nastop, kot gospodarstvenik je pa pokazal več romantike veleposestnika kot ekonomske rutine. Zaradi veleizdaje in sodelovanja z okupatorjem (slovenski narod je zastrupljal z defetistično propagando v različnih fašističnih organizacijah) je bil v odsotnosti obsojen na

smrt in na zaplembo vsega premoženja, vendar je pravočasno pobegnul v Avstrijo in kasneje v Argentino, kjer je živel do smrti.

In kot je znano, danes po njem ostajajo potomci – njegova hčerka Elisabeth Wurth, Avstrijka, naj bi po neuspelem denacionalizacijskem postopku iz devetdesetih let torej pred kratkim uspela. Vzroki: obsojenec ni bil vabljen na glavno obravnavo, obtožba je bila vložena istega dne, kot je bilo o njej razsojeno, sodba ni imela pravnega pouka in zoper njo ni bila mogoča pritožba, očitki iz tožbe prav tako naj ne bi temeljili na zbranih dokazih. Vrhovno sodišče je ponovno razsodilo, da se Hartnerja oprosti vseh obtožb. S tem pa je nastala tudi podlaga, ob kateri potomka lahko oziroma bo zahtevala zaplenjeno premoženje, in tega ni malo. Zahtevek za vrnitev je že bil podan, za zdaj pa se še ne ve, ali bo upravičenka zahtevala vrnitev v naravi ali izplačilo. Za kompleks gradu pri Gradcu in njegove pripadajoče komplekse – bodisi stavbe oziroma parcele, po neuradnih informacijah, naj ne bi izrazila interesa po povračilu v naravi. Je pa Krajinskemu parku v dar poklonila slike iz otroštva, ki nazorno prikazujejo njeno mladost na Goričkem v objemu gradu, »marofa«, konjev – vsega kar je bilo nekoč last družine Hartner.

Pod grajskimi arkadami - prva z desne Elisabeth Wurth
(vir: arhiv JZ KPG)

Odmeven razplet te zgodbe, ki torej še nima končnega epiloga, pa je v očeh javnosti sprožil razmišljanja tudi slehernega domačina. Čemu? Najprej je tu »Hartner in njegov vpliv«. Čeprav se ga današnji ljudje bore malo spominjajo oziroma so njihovi spomini podedovani že od nekoč, pravijo, da Hartner (mišljen je Geza) ni bil preveč priljubljen med domačini. Spominjajo se ga kot malega, vedno urejenega gospoda, ki se je s palico sprehajal »gor po kamlaj«. Ne glede na to, da mu je bilo dano živeti v gradu in je bil »gospod«, ni mogel prevzeti ugleda prej preminulih grofov. Res je bilo, da je dajal živež marsikateri kmečki družini pri Gradcu, ki so delale zanj, hkrati pa naj bi s svojo trdostjo, nemoralnostjo vzbujal pri ljudeh mešane občutke. Nekje v ozadju so vseeno pričakovali, da Hartner ne bo dolgo ostal pri Gradcu, njegovo premoženje pa bo tako morebiti prišlo tudi med male ljudi. In sanje

so se na koncu vendarle uresničile – družina se je bila primorana spakirati in se s kočijo vred odpeljati od tu. »Hartnerstvo« je bilo razklano na kose – nekaj je prišlo v last države oziroma občine, nekaj so odkupili manjši trgovci oziroma obrtniki, zemljo pa so razdelili kmetom. Domačini prav zaradi tega niso preveč »žalovali zanj«, čeprav naj bi Hartner sam pred odhodom nekaterim jasno (za) povedal, da bo vse to (mišljena je bila predvsem zemlja) nekoč še njegovo. Se bodo njegove besede danes uresničile?

Nino Gumilar

Viri:

Keršovan, G. Ferid: Spomini na gospodarsko in socialno življenje v Prekmurju. Kronika, let. 12 (1964), št. 3, str. 169–184.
Milanov, T. (2013). Vrnili bodo vilo, parcele in največji grad. *Dnevnik*. Pridobljeno 1. 7. 2013, iz <http://www.dnevnik.si/>
Pričevanja domačinov.

USPEHI UČENCEV

Tudi v šolskem letu 2012/2013 je kar nekaj učencev doseglo lepe uspehe na državnih tekmovanjih, na literarnem in likovnem ter doseglo zlata in srebrna priznanja v znanju. Vsem učencem pripadajo iskrene čestitke in želje po nadaljnjih uspehih na številnih področjih.

LITERARNI NATEČAJI NA DRŽAVNEM NIVOJU
(mentorica: Marija Štesl)

NINA GRAH, Motovilci 21, 9264 Grad, (9. r.) – prva nagrada na natečaju Zavoda za šolstvo za razmišljanje na temo *Posadila je mati dve vrbi žalujki ob vhodu na vrt*; državna nagrada za razmišljanje na temo *Kot evropski državljan pravice imam, kako dobro jih poznam*

KATJA BEDÖKE, Otovci 17, 9202 Mačkovci, (9. r.) – 2. mesto na državnem natečaju f3ŽO za razmišljanje na temo medgeneracijskih odnosov

TAMARA GRAH, Motovilci 42, 9264 Grad, (9. r.) – državna nagrada in sprejem pri predsedniku Republike Slovenije za razmišljanje na temo *Moja domovina*

MELANIE SUKIČ, Grad 173/A, 9264 Grad, (9. r.) – 2. mesto na natečaju *Gradovi kralja Matjaža v Črni na Koroškem*; 1. mesto na natečaju *Naravne in druge nesreče – Potres*

NINA FUJS, Motovilci 53, 9264 Grad, (9. r.) – 2. mesto na vseslovenskem tekmovanju *Poezije v narečju*; 2. mesto na državnem literarnem natečaju *V svetu besed in podob*

INES ŠIŠIČ, Radovci 16, 9264 Grad, (6. r.) – 3. mesto na državnem natečaju *Kako so živeli, peli in plesali naši dedki in babice*

LIKOVNI NATEČAJ NA DRŽAVNEM NIVOJU
(mentorica: Helena Poznič Kos)

NINA FUJS, Motovilci 53, 9264 Grad, (9. r.) – 1. mesto na državnem likovnem natečaju *Recikliraj konzervo*

ZLATO PRIZNANJE V ZNANJU NEMŠKEGA JEZIKA
(mentorica: Nataša Kuhar Čerpnjak)

MATEJ TOPLAK, Motovilci 5, 9264 Grad (9. r.)

SREBRNO PRIZNANJE V ZNANJU NEMŠKEGA JEZIKA
(mentorica: Nataša Kuhar Čerpnjak)

BLAŽ FORJANIČ, Kruplivnik 59, 9264 Grad (9. r.)

DANIEL KEREK, Grad 172/n, 9264 Grad (9. r.)

ANTONIJA RECEK, Vidonci 40/a, 9264 Grad (9. r.)

SREBRNO CANKARJEVO PRIZNANJE IZ SLOVENSKEGA JEZIKA (mentor: Alojz Tuškej)

SANELA SUKIČ, Grad 172/D, 9264 Grad (8. r.)

SREBRNO STEFANOVO PRIZNANJE IZ FIZIKE
(mentor: Karel Šalamon)

MARIO PEZER, Grad 63/A, 9264 Grad (8. r.)

SREBRNO VEGOVO PRIZNANJE IZ MATEMATIKE
(mentor: Tomislav Korošec)

MARIO PEZER, Grad 63/A, 9264 Grad (8. r.)

DUŠAN SUKIČ, Motovilci 18, 9264 Grad (7. r.)

SREBRNO PRIZNANJE IZ ZGODOVINE
(mentorica: Ivanka Hari)

NINA GRAH, Motovilci 21, 9264 Grad (9. r.)

MARIO PEZER, Grad 63/A, 9264 Grad (8. r.)

SREBRNO PRIZNANJE NA DRŽAVNEM TEKMOVANJU IZ LOGIKE (mentor: Tomislav Korošec)

MARIO PEZER, Grad 63/A, 9264 Grad (8. r.)

SREBRNO PRIZNANJE NA TEKMOVANJU IZ VESELE ŠOLE
(mentorica: Urška Golob Virag)

DUŠAN SUKIČ, Motovilci 18, 9264 Grad (7. r.)

NINA KISILAK, Kruplivnik 35, 9264 Grad (8. r.)

INES ŠIŠIČ, Radovci 16, 9264 Grad (6. r.)

TJAŠA GUMILAR, Kruplivnik 84, 9264 Grad (6. r.)

ATLETSKI DOSEŽKI UČENCEV

Učenci OŠ Grad so se tudi spomladi skupaj z mentorico udeležili številnih šolskih športnih tekmovanj. V mesecu maju so bili udeleženci osnovnošolskega tekmovanja v atletiki, kjer že tradicionalno dosegajo dobre uvrstitve. Na medobčinskem tekmovanju so učenci OŠ Grad zasedli naslednja mesta: Rok Potočnik je v teku na 300 m osvojil 16. mesto, Blaž Forjanič je v teku na 1000 m osvojil 2. mesto, Nina Fujs je v teku na 60 m osvojila 4. mesto, Anja Zdravec je v teku na 300 m osvojila 1. mesto, Sanela Sukič je v teku na 1000 m osvojila 1. mesto, Adrijan Gjergjek je v metu vorteksa osvojil 5. mesto, Vili Žokš je v teku na 60 m osvojil 14. mesto, Barbara Bertalanič je v metu vorteksa osvojila 3. mesto, Tina Gjergjek je v metu vorteksa osvojila 1. mesto, Luka Marič je v skoku v daljino osvojil 6. mesto, v štafeti 4x100 m (Nina Fujs, Sanela Sukič, Anja Zdravec, Tina Gjergjek) so dekleta osvojila 3. mesto in v štafeti 4x100 m (Rok Potočnik, Blaž Forjanič, Adrijan Gjergjek, Vili Žokš) so fantje osvojili 7. mesto. Vsi, ki so se uvrstili na prva tri mesta, so se uvrstili naprej na področno tekmovanje iz atletike posamezno.

Anja Zadavec – 1. mesto v teku na 300 m
(foto: A. Horvat)

Sanela Sukič – 1. mesto v teku na 1000 m
(foto: A. Horvat)

Na področnem tekmovanju pa so učenci zasedli naslednja mesta: Anja Zadavec je v teku na 300 m osvojila 1. mesto, Sanela Sukič je v teku na 1000 m osvojila 1. mesto, Tina Gjergjek je v metu vorteksa osvojila 2. mesto, Barbara Bertalanič je v metu vorteksa osvojila 7. mesto, Blaž Forjanič je osvojil 7. mesto v teku na 1000 m in štafeta 4x100 m dekleta (Nina Fujs, Tina Gjergjek, Sanela Sukič in Anja Zadavec) je osvojila 6. mesto.

Sledilo je še finalno oziroma državno tekmovanje. V finale se uvrsti po 24 najboljših v teku na 60 m in 300 m; po 20 najboljših na 600 m, 1000 m, v skoku v daljino, skoku v višino, suvanju krogle in metu vorteksa in po 16 najboljših štafeti 4x100m. Tudi naša učenka Anja Zadavec je spadala v elitno skupino, saj je na državnem tekmovanju v teku na 300 m za starejše deklice osvojila 5. mesto in s časom 42,70 sekund izboljšala svoj osebni rekord.

Mentorica Anita Horvat

Tina Gjergjek – 2. mesto v metu vorteksa
(foto: A. Horvat)

LITERARNA DELA

KOT VRBA ŽALUJKA

Mama! Presneto! Le kaj bi spet rada? Pa ravno zdaj! Sredi sanj. Vrba! Vrba žalujka! Ob vhodu na vrt. Žalostno poveša glavo. Sklonjena do tal, a vseeno čudovita. Mehki, rumeno zeleni cvetovi. Nežni kot puh. Gotovo premagajo vsako žalost. A kaj, ko se za njima skrivajo ozki, suličasti listi. Ostri kot meč. Še dobro, da so veje pod njimi žilave in gibke. Čeprav jih upogneš do tal, se ne zlomijo. Vedno preživijo ... Toda mama ne odneha. Še nikoli ni. Gnjava in gnjava. Vedno tečna. Kot zelena muha! Danes me bo odpeljala k babici in dedku. Že dolgo je nisem videla. Rada ju imam, veselim se, da ju bom videla, samo ... Čez nekaj dni me že napada dolgčas. Babica in dedi namreč nimata interneta, zato sem odrezana od prijateljev in sveta. Živ obup! Smo že na poti. Mama govori, kot da je požrla CD. Izklopila bi jo in se prepustila glasbi. A ta je še hujša. Lepo vas prosim, kdo pa še danes posluša takšno glasbo! Govej! Ure vožnje se vlečejo kot kurja čreva. Končno zagledam kmetijo. Babica stoji na pragu in veselo maha. Planem ji v objem. Kot vedno, kipi od veselja. Niti malo se ni spremenila. Toda ... Kaj pa je to? Sosednja hiška ... Mar tam kdo živi? Vedno sem mislila, da je zapuščena.

Sedaj pa ... Nekam drugačna je.

Babica opazi moj začuden pogled. Razloži mi, da ima nove sosede. Sem so se preselili iz mesta. Obnovili so hiško in vrt. Prekrasen je. Obljubi, da bova popoldne stopili do njih. Le kdo so? Upam, da niso le starčki. Mogoče bom za vrtom zagledala kak mlad obraz.

Bom že izvedela. Raje grem pozdravit dedka. Že dve leti ne more vstati iz postelje. Ko vstopim, se mi nasmehne. Nato se nama pridruži še mama. Dedku se zasvetijo oči. Po licu mu zdrsi solza sreče. A že prihiti babica. S čajem in potico. Tako, kot jo zna speči le ona. Čaj prijetno diši. Spet je nabirala zelišča. Super!

Med klepetom čas hitro mine. Mama se poslovila. Z babico greva nakrmit živali. Nato se odpraviva na obisk k sosedom. Babica mi zaupa,

da so prišli iz Ljubljane, pobegnili so betonu in hrupu. Menda je z njimi nek fant. Živi pri babici in dedku. Pred kratkim je izgubil starše ... Na dvorišču naju pozdravi psica. Babica se skloni in jo poboža, nato potrka. Odpre nama starejša gospa. Magda! Pri peči sedi moški. Na divanu pa fant. Igra se z muco. Magda naju predstavi. Ime mu je Matjaž, mojih let. Mogoče pa letošnje počitnice le ne bodo tako dolgočasne ... Odpraviva se na dvorišče. Nočeva motiti pogovora starejših. Sedeva na klop pred hišo. Pridruži se nama psica Alja. Matjaž mi zaupa, da je včasih živel v Ljubljani, z mamo in očetom. Dobro so se razumeli, veliko časa so preživeli skupaj, se pogovarjali in zabavali. Redko kdaj so se sprli. Imeli so se zelo radi. Njihovi dnevi, tedni in leta so minevali v slogi in prijateljstvu. Matjaž je do prihoda staršev iz službe po navadi že opravil vse šolske naloge. Nekega dne pa ... Staršev dolgo ni bilo domov. Sta se zadržala v službi? Mogoče je kaj nujnega. Bosta že prišla. Ni si delal posebnih skrbi. Dokler ju ni, si bo pač sam ogledal kakšen dober film. A staršev še zmeraj ni bilo. Tudi, ko je minila polnoč, se še nista vrnila. Le zakaj ne pokličeta? Čudno! Ju bo pač zmotil. Vzel je telefon in klical. Mamo, očeta ... Toda telefon je zvonil v prazno ... Po licu mu je spolzela solza. Mar joka? Kaj pa zdaj, kaj naj storim? Dotaknila sem se njegove roke. To ga je zdramilo, zato je nadaljeval. Ob dveh zjutraj je nekdo potrkal. Razveselil se je. Končno! Vrnila sta se. Stekel je k vratom in jih široko odprl. Potem je ostrmel. Pred njim je stal policist. Jeklena roka je stisnila njegovo srce. Kaj se je zgodilo? Policist mu je razložil, da sta starša imela nesrečo. Zaletela sta se v drugo vozilo. Hudo sta poškodovana ... Odpeljal ga je v bolnišnico. Tam so mu povedali, da ju operirajo. Naslednje ure bodo odločale o življenju in smrti. Zjutraj sta v bolnišnico prihitela tudi dedek in babica. Matjaž ni izgubil upanja, a se je zavedal, da ju morda nikoli več ne bo videl. Nato je prišel zdravnik. Oče je umrl, mama pa je operacijo sicer preživela, a ... Kot da so mu na ramena položili težke klade. Kaj pa zdaj? Mama! Preživela bo. Ne sme obupati. Matjažu so naslednji dnevi minevali med šolo in bolnišnico. Mama se je borila, borila, a zaman. Izgubila je ... Ostal je sam. S starimi starši se je preselil sem. Kljub tragediji je preživel. Zdaj se zaveda, kako minljivo je življenje, zato izkoristi vsak trenutek. Občudojoče sem zrla vanj. Jaz pa se ve s čas jezim. In mami, če le morem, težim. Osramočeno sem povabila glavo. Začelo se je mračiti. Domov sem morala. Babica verjetno že zdavnaj spi. Hitro sem se umila in še sama smuknila v posteljo. A komaj sem zaprla oči, sem spet zagledala vrbo. Seveda! Moje sanje so bile preroške. Vrba žalujka je v resnici Matjaž. Žalostno sklanja glavo, solze mu drsijo po licu, njegovo srce pa je polno cvetja in upanja v prihodnost. Kot korenine, ki vrbi dajejo življenje. Naj torej vrba žalujka nikoli ne oveni, vedno znova naj brsti, večno naj cveti.

Nina Grah, 9. razred
(nagrada Zavoda za šolstvo in dr Šiftarjeve fundacije)

ŽALOSTNO SRCE

Pod vrbo sem sedela,
prav nič nisem bila vesela.

Na tleh sem klečala
in tiho jokala.

Zrla sem v nebo,
bilo mi je hudo, hudo ...

Zaprte bile so moje oči,
naj nihče ne vidi,
da v njih žalost tli, kriči in boli ...

Solze moja lica so močile,
hudobijo iz src ljudi podile ...
Prepodile?

Moje ustnice so šepetale,
da so drugih besede rane mi zadale,
da slabi ljudje le malo veljajo,
saj dobrote in usmiljenja ne poznajo.

Kako misel nanje bi pregnala?

Vem, pesmi jim bom dala.

Zapela jim bom pesem,
čeprav moj obraz bo resen.
Moja pesem ne bo šala,
ob kateri lahko bi se smejala.

V pesmi bodo toni različni,
niti malo mični.
Eden nizek, drug visok,
vsak napet kot strune lok.

Pesem moja bo zvenela,
pesem moja o žalosti bo pela.

Ko pesem ta se bo izpela,
žalost iz srca bo s sabo vzela.

Spet lahko moje bo srce,
spet ponosno stopala bom čez polje ...

Na hudobneže bom pozabila,
na obraz si smeh bom nataknila.

V mojih očeh spet sreča bo sijala ...

Res, oh, res, še drugim je bom dala!

Doris Kovač, 7. razred
(delo, objavljeno v mednarodnem
zborniku Mlade vilenice 2013)

KAKO SO SE IGRALI, ŽIVELI IN PELI NAŠI DEDKI, BABICE IN STARŠI IN KAKO SE IGRAMO MI

Če se ozrem okrog sebe, vidim naprave, ki nam dandanes lajšajo življenje. V preteklosti ni bilo tako. Naši dedki in babice niso poznali računalnikov, mobilnih telefonov in še marsičesa drugega ne. Živimo v času napredne tehnologije in se sploh ne zavedamo, kakšno je bilo življenje nekoč.

Ozrimo se v čase starih staršev, ki niso poznali televizije in telefonov. Zelo radi so se družili, peli in plesali. Najpogostejše pesmi, ki so jih prepevali, so bile Mi se imamo radi, Micika v püngrade roužce bere, Na planincih sončece sije in še mnoge druge. Plesali si sotiš, polko, valček in razna kola.

Babica mi je pripovedovala o življenju doma, v gostilni. Prirejali so veselice, ki so bile drugačne od današnjih. Vsak glasbenik je igral svoj instrument, bilo jih je pet, nikoli ni manjkala harmonika. Večkrat so priredili srečelov, kjer je bila torta največja nagrada. Nagrajenec se je torte zelo razveselil, a jo je vselej delil.

Poroke so trajale dva ali tri dni. Živeli so skromno, bili so zelo povezani med seboj.

Ni bilo človeka, ki ne bi hotel pomagati pri organizaciji kakšnega dela ali zabave v vasi, vsi so bili složni, priskočili so si na pomoč, pomagali so tudi zastonj.

V času naših staršev je bilo že nekoliko drugače. Takrat so imeli že televizijo in boljše pogoje za življenje. Tudi mama je rasla v gostilniški družini, takrat je bil gostinski poklic zelo cenjen.

Vozili so se s kolesi, se kotalkali. V zimskem času so veliko časa preživali na snegu, v plastično vrečo (žakelj) so si natlačili slamo in se sankali. Zelo radi so kartali in se skupaj veselili ob dolgih zimskih večerih. Veliko so se družili s prijatelji, praznovali rojstne dneve in prirejali piknike.

Najraje so poslušali znane slovenske pevce in skupine, kot so Pop design, Marjan Smode in drugi. Oče je bil doma pri Gradu, zato se je s svojimi prijatelji igral arheologe in graščake. Veliko časa so preživali v gradu, se skrivali, raziskovali in razkrivali zgodovino gradu.

Danes živimo otroci v času modernih računalnikov, mobilnih telefonov in velikih, tankih LCD televizorjev. Danes se otroci sploh ne znamo več družiti, se sporazumevati in pogovarjati med seboj.

To počnemo za računalniki, tudi s sosedi si dopisujemo preko spleta. Danes imamo moderne smuči, kolesa, rolerje in razne igre kot so Wii, Play Station ...

Naši starši, kaj šele stari starši nas ne dohitevajo, ne razumejo računalniške tehnologije.

V teh letih se je mnogo stvari spremenilo, najbolj je napredovala tehnologija.

Jaz pa si želim, da bi se spremenili tudi medsebojni človeški odnosi, mogoče bi se lahko vrnil tisti iz časov naših dedkov in babic.

Ines Šišič, 6. razred
(3. mesto na državnem natečaju f3žo v Ljubljani)

PRGIŠČE BESED

Kaj je beseda?

Je to bitje, stvar, pojem, neko stanje, dejanje ...?

Nič ali vse?

Včasih je lepa, prijazna, sladka kot med,
drugič grda, ošabna, grenka ...

Kot pelin!

In katera je ta, ki pri meni največ velja?

Je to mama, oče, prijatelj, čas, šola ...

Šola? Bla, bla, bla ...

Ljubezen – to je beseda, ki v mojem življenju posebno mesto ima.

Smo pač najstniki. O čem, le očem naj sicer razmišljamo?

Ljubezen je vse, ljubezen je povsod, ljubezen je vedno!

Simpatija?

Ne, ne mislim zaljubljenosti!

Ljubezen ni zaletava, ima glavo in srce.

Ljubim živali, ljubim zelenje, pomladno brstenje, življenje ..., ja,
tudi sladko trpljenje ...

Ljubim tudi sebe?

Seveda! Brez ljubezni mi živeti ni ...

Pa sovraštvo? Izhaja iz ljubezni? Nikogar ne moreš sovražiti brez
razloga.

Sovražiš lahko le tistega, od katerega si kaj pričakoval.

Sovražiš tistega, ki si ga imel rad, pa te je izdal.

Se ti je zameril? Si pričakoval preveč?

Sovraštvo je ena najhujših besed, saj boli. Grde besede človeka
prizadenejo, so nepozabne, napolnijo srce in v njem poteptajo
vsako, še tako drobno nežnost.

Ja, ljubezen in sovraštvo, fant in dekle.

Sošolca sta bila, a sta se ves čas prepirala. Fantu je bilo dekle všeč,
skoraj vsak dan ji je prinesel kakšno čokoladico. Obkladal jo je z
lepimi besedami. Občudoval je njene lepe plave lase, čokoladno
rjave oči, ki so vedno znova žgale njegovo srce.

Dekle je to izkoriščalo.

Nosila se je kot pav.

A ne za dolgo, kajti fantova brezmejna vdanost jo je začela
obremenjevati, ji presedati.

Nekoč jo je fant prosil za pogovor.

Izlil ji je svoje srce. Povedal ji je, da ji pomeni vse, da brez nje ne
more živeti.

Ona pa ...
 Darilce, ki ji ga je prinesel, je vrgla na tla in ga pomendrala.
 Nato je začela ...
 Vanj je zmetala polne pesti žaljivih besed.
 Nato je odvihrala.
 Fant je ostal tam. Sam! Po licu so mu drsele solze.
 Vsi so bili presenečeni.
 Fant, ki joka?
 Neverjetno! Nemo so zrli vanj.

To dekle gotovo ni vedelo, kaj je beseda.
 Ni vedelo, da beseda boli, da ima vsaka beseda svoj pomen in določen namen.
 Grdih besed ne mara nihče!
 Take besede žalijo in bolijo, tepejo in morijo.
 Preden jih izrečemo, dobro razmislimo in jih, če se le da, zamenjajmo s prgiščem dobrih besed, polnih ljubezni ...

Nina Fujs, 9. razred
 (2. mesto na Gimnaziji Murska Sobota)

stno opremo, ustrezne stroje in pripomočke ter določeno znanje in izkušnje. Vso varnostno opremo in varno ravnanje s stroji so nam tudi praktično prikazali.

Karel Šalamon,
 učitelj tehnike in tehnologije ter fizike

OBISKALI SMO OŠ MURSKO SREDIŠČE

Smo dekleta 7. razreda OŠ Grad. V tem šolskem letu je naš izbirni predmet pouk hrvaščine. Izbrale smo ga, ker rade poslušamo hrvaško glasbo, gledamo hrvaške filme, na Hrvaškem preživljamo počitnice, vseh nam je hrvaško morje ... Eden izmed vzrokov pa je tudi ta, da je Hrvaška naša sosedka, s katero smo imeli v preteklosti veliko skupnega.

Pri tem izbirnem predmetu se učimo hrvaških besed in spoznavamo pravila njihovega jezika.

Znamo se predstaviti, opisati in označiti svoje prijatelje, predstaviti svojo šolo in svojo vas. Opisujemo svojo hišo, svojo sobo, različne predmete in rastline, pred novim letom smo sestavile horoskop, predvsem pa se družimo. Ker pri hrvaščini uživamo, bi rade kar najbolje obvladale ta jezik. Zato smo se z učiteljico pogovarjale, da bi obiskale učence ene izmed OŠ na Hrvaškem. Pri uresnitvi ideje sta nas podprla gospod ravnatelj in direktorica Zavoda za šolstvo OE Murska Sobota, gospa Irena Kumer. Presrečne smo bile, ko smo izvedele, da lahko obiščemo učence OŠ Mursko Središče.

Še bolj navdušene pa smo bile nad njihovo gostoljubnostjo. Pred šolo sta nas namreč pričakali njihova gospa ravnateljica in učiteljica hrvaščine. Pri soku in sadnem prigrizku v jedilnici so se nam pridružili njihovi sedmošolci. Odpeljali so nas na krajši ogled mestnega središča, kjer so nam predstavili naravne in kulturne znamenitosti. Najbolj so nas navdušile tlakovane sprehajalne poti ob reki Muri, ki so del rudarske poti iz preteklosti. Pokazali so nam tudi mestno knjižnico, pozdravila sta nas podžupan in kandidat za novega župana ter predsednik mestnega sveta.

Nato smo si ogledale njihovo šolo in se priključile pouku hrvaščine. Za začetek smo se predstavili drug drugemu, nato so nam učenci OŠ Mursko Središče povedali, kaj se pri tem predmetu učijo, pokazali so nam svoje zvezke in nam prebrali nekaj svojih spisov. Pridružila se nam je učiteljica radijskega krožka, s katero smo posneli krajšo oddajo o vtisih, ki jih bomo odnesle v Slovenijo.

Obisk smo zaključile s kosilom, kakšne vezi so se med nami spletle, pa vam bomo zaupale, ko se utrdijo. Zdaj delamo na tem, da nam učenci iz Hrvaške obisk čim prej vrnejo.

Dekleta 7. razreda OŠ Grad

VARNO DELO V GOZDU

Z učenci 6. razreda smo v okviru predmeta tehnika in tehnologija med šolskim letom spoznavali pomen gozda za okolje in ljudi z ekološkega in gospodarskega vidika. Spoznavali smo vrste lesa, njihove lastnosti ter izdelovali izdelke iz lesa. Ker sodi delo v gozdu med najbolj nevarna dela, smo veliko pozornost namenili varnemu delu v gozdu. Vemo, da je vsako drevo bilo nekoč majhno in da je raslo skladno s pogoji, ki so ga obdajali. Tako je tudi poslanstvo tehnike znotraj izobraževalnega sistema, da že zgodaj seznanja otroke z nevarnostmi, s katerimi se bodo srečevali, ko bodo odrasli.

Na obisku pri podjetju ŽKG Grad, d.o.o. smo izvedeli, da moramo imeti za delo v gozdu ustrezno osebno varno-

Učenci so bili navdušeni nad stroji in varnostno opremo (foto: K. Šalamon)

EKO ŠOLA – ZBIRALNE AKCIJE

V šolskem letu 2012/2013 smo imeli na OŠ Grad dve veliki zbiralni akciji starega papirja, kjer smo zbrali okoli 5 ton papirja. Denarni izkupiček 2. zbiralne akcije je bil v celoti namenjen društvu ZA OTROKE SVETA - za izgradnjo sirotišnice v Tanzaniji. Spodaj je nekaj učencev, ki so se velikodušno odzvali akciji in prispevali star papir za dobro revnih otrok.

Na šoli pa je potekalo tudi zbiranje plastenek, pločevink, tetrapakov, tonerjev in kartuš. Akcij so se poleg učencev, staršev in učiteljev udeleževali tudi drugi občani. Zbirali smo še zamaške in zbrali kar 9 velikih vreč.

Eko koordinatorica Elizabeta Sarjaš

Ni nam vseeno za revne otroke po svetu (foto: A. Vrtič)

ZBOROVSKI BUM 2013

V četrtek, 20. junija 2013, so se učenci mladinskega pevskega zbora OŠ Grad pod mentorstvom Elizabete Sarjaš, udeležili Zborovskega buma v Ljudskem vrtu v Mariboru, ki je potekal kot otvoritvena slovesnost Festivala Lent 2013, ter s pozitivno energijo in lepimi glasovi obogatili ta čudoviti dogodek. Tam se je zbralo skoraj 5000 pevcev iz celotne Slovenije. Dogodku je prisostvoval tudi predsednik Republike Slovenije, Borut Pahor, ter znani slovenski glasbenik Zlatko Čordič. Zapeli smo kar 11 skladb, petje pa je spremljal Big band Orkestra slovenske vojske. Ustvarili smo prečudoviti dogodek, ganili slovensko javnost, opozorili na glasbo in na zborovsko petje v osnovnih šolah. Polni vtisov, dobre volje ter pesmi v srcu komaj čakamo na naslednji bum.

25. junija 2013 je bila oddaja z naslovom Zborovski BUM predvajana na nacionalni televiziji SLO 2, kjer so se nekateri učenci lahko videli.

Zborovski BUM se bo odvijal vsaki dve leti in sklenili smo, da se ga zagotovo še udeležimo.

Zborovodkinja Elizabeta Sarjaš

Veseli udeleženci Zborovskega buma

MEDNARODNI LONČARSKI TABOR

Učenca OŠ Grad, David Sukič in Dušan Sukič iz 7. razreda, sta se od 25. do 28. junija 2013 udeležila tabora Lončarstvo nekoč in danes. Tabor je organizirala Dvojezična osnovna šola Števanovci, delo na lončarskem vretenu pa sva vodila Karel Šalamon in Štefan Zelko. Ob ustvarjanju z glino so imeli učenci organizirane razne sprostivne dejavnosti. Lahko so kolesarili, jahali, bili na izletu v Lentiju, kjer so se vozili z vlakcem, si ogledali muzej gozdarstva ter se kopali v termalnem kopališču. Četrtek popoldne smo preživeli ob lončarski peči pri OŠ Grad, kjer smo spremljali tradicionalno žganje izdelkov, pekli slanino in tekmovali v zabavnih športnih igrah.

Karel Šalamon

Lončarstvo na OŠ Grad je v polnem zamahu (foto: K. Šalamon)

ŠOLA, SONCE IN MORJE

Učenci 5. A razreda smo se zadnji teden pouka z učiteljicama Anito Horvat in Heleno Poznič Kos odpravili v šolo v naravi. Bili smo v počitniškem domu Mladež, v Savudriji. Pot do tja je bila dolga in neučakani smo pričakovali prvi pogled na morje. Že prvi dan smo okusili slano morsk

vodo in tudi nekatere »zbadljive« morske trave. Spoznavali smo morsko obalo in njene prebivalce. Še posebej zanimivi so bili majhni rakci, ki so si nas hodili ogledovat na plažo. Po napornem plavanju smo moč in energijo pridobili z okusno hrano in prijaznim osebjem doma. Med seboj smo se veliko družili, pogovarjali in spoznavali svoje sošolce malo drugače.

Da pa ni bilo vse samo zabava, smo oblikovali plakate in pridobivali znanje o življenju ob morju iz naših delovnih zvezkov. Jutranja telovadba nam je prišla prav, saj je zajtrk po njej še posebej dobro teknil. Morsko dno smo si imeli priložnost ogledati tudi na ladji s steklenim dnom. Potapljač nam je podrobneje prikazal morsko kumaro, morskega ježa in morskega pajka.

Tudi na svoje domače nismo pozabili, saj smo za njih v Umagu nakupili veliko spominkov ter se posladkali z dobrim sladoledom. In tako je prišel petek, veliki dan, ko smo pokazali, kaj smo se naučili. Čeprav nam je bilo lepo, smo vsi z velikim veseljem pričakovali odhod proti domu, kjer so nas z odprtim naročjem pričakovali naši starši.

Anita Horvat, prof. ŠVZ

Helena Poznič Kos, učiteljica razrednega pouka

Pravi morski gusarji (foto: A. Horvat)

Podvodni svet je bil še posebej zanimiv (foto: A. Horvat)

ŠOLA V NARAVI

Meseca maja smo se s turističnim vlakom odpravili v šolo v naravi, ki je potekala na turistični kmetiji Ferencovih v Kraščih. Udeležilo se je 15 otrok. Otroci so v teh dneh hodili na sprehode, si ogledali domače živali, jih hranili in nabirali jagode. Zelo poučno in pestro popoldne pa nam je pripravil ribič Marko, kateremu bi se radi zahvalili. Otroke je navdušil z ribolovom, saj so otroci kar sami s »pravimi« trnki lovili ribe in bili pri tem zelo uspešni. Ko smo se vračali domov, pa smo se ustavili še v Čebeljem gradiču, kjer so otroci поблиžje spoznali življenje čebel, izdelovali svečke, jahali ponija in si ogledali male živali. Ob koncu pa še zahvala občini, ker so nam omogočili brezplačno vožnjo s turističnim vlakom.

Klaudija Klement

Veselje otrok v šoli v naravi

Otroci na kmetiji Ferencovi

Ribarjenje ob jezeru v Kraščih (foto: K. Klement)

POHOD PO KRUPLIVNIKU

V letošnjem letu nam vreme pošteno nagaja. Mrzli dnevi, dolga zima... Zato smo se člani društev iz Kruplivnika odločili, da bomo pohod po vasi izvedli že v pomladnem mesecu marcu, pa nam jo je tudi takrat vreme zagodlo. Pa vendar so se pohodniki dobre volje podali na 10 km dolgo pot po Kruplivniku in jim niti mraz niti občasne padavine niso odvzeli volje in moči po poti do cilja, kateri je bil prav tako kot start pri vaško gasilskem domu. Tam so se naši pohodniki na koncu tudi okrepčali s toplo malico. Gotovo jih je pogrela tudi topla pijača in prigrizek na vmesnih postajah, da so lažje nadaljevali pot. Tako so tudi dokazali, da na druženje in prijeten klepet s prijatelji ne more vplivati nobena višja sila.

Tadeja Rajbar

Pohodniki na začetku poti (foto: Silvo Dervarič)

ZAKLJUČEK REKREACIJE

Tudi letos je v telovadnici osnovne šole Grad od novembra do aprila potekala rekreacija za vse občane. Eni so zavzeto obiskovali ure telovadbe, eni pa so pač zaradi drugih obveznostih kdaj manjkali. Lepo je, da nekaj naredimo za svoje zdravje tudi pozimi. Tudi smeh je bil prisoten pri vsaki uri, ta je pa itak pol zdravja. Še nismo prav začeli, že so se začeli spraševati, kje bo pa letos zaključek rekreacije. Res hitro je minilo teh pet mesecev in letos smo se odločili, da si za konec ogledamo vas Radovci. Zbrali smo se pri Veselem goričancu in krenili na pot. V začetku je bila skupina precej strnjena, potem pa so eni s preveliko kondicijo odhiteli naprej. Mogoče se jim je pa mudilo nazaj do gostilne, kjer nas je čakala malica. Za lepo presenečenje je poskrbela Romana. Ker nas je pot vodila mimo njenega doma, je skupaj z domačimi pripravila pogostitev s pecivom in pijačo. In naenkrat se nobenemu več ni mudilo naprej. Klepetu in smehu kar ni bilo konca. Vendar nas je ura priganjala in premagati smo morali še kakšen kilometer poti, da smo prišli na izhodiščno točko to je do gostilne. Tu se je zabava nadaljevala. Vsi veseli smo sklenili, da se naslednje leto spet dobimo in da povabimo medse še več občanov. Dobimo se novembra, pridite, ne bo vam žal.

Darinka Bauer

SREČANJE ZAKONCEV JUBILANTOV

V župniji Grad poteka že dober čas vsako leto na velikonočni ponedeljek srečanje jubilejnih zakonskih parov, ki v letu praznujejo obletnico poroke, 10, 15, 20 ali več let skupnega življenja.

Letos se nas je v domači cerkvi Marije Vnebovzete pri Gradu 1. aprila zbralo čez dvajset parov. Zlato obletnico poroke to leto praznujeta Semler Nada in Anton od Grada. Za jubilate in vse navzoče je daroval sv. mašo domači župnik g. Marko Magdič. Ob zahvali Bogu in podelitvi blagoslova zakoncem je poudaril, da je dober odnos med zakoncema najvišji ideal zakona. V dar od gospoda župnika je vsak par prejel svečo, ki ponazarja ljubezen in darovanje. Po zaključku sv. maše se je srečanje nadaljevalo v župnijskem domu. Dogovorili smo se, da bi svoje jubilejne zakonske obletnice okronali s skupinskim romanjem.

Zaradi neugodnih vremenskih razmer je načrtovano romanje na Sv. Višarje odpadlo. Zato pa smo se 25. maja s polno zasedenim avtobusom odpeljali v Celje in njegovo okolico. Obiskali smo cerkev Marijinega rojstva na Zasavski Sveti Gori, na višini 852 m. Tamkajšnji g. župnik nas je lepo sprejel in nam pred sv. mašo in po njej razlagal zgodovino njihove cerkve ter razkazal njene znamenitosti. Tam je župnik, g. Marko maševal za vse romarje.

Obiskali smo še cerkev sv. Martina v Laškem ter župnijo in cerkev ter Dom sv. Jožefa nad Celjem. V obeh krajih smo bili toplo sprejeti, kjer sta nas njihova župnika prav tako seznanila z zgodovino in nastankom svetišča. Podrobneje smo si v Celju pogledali še Dom sv. Jožefa.

Vreme nam ni bilo najbolj naklonjeno, saj je bilo kljub že skoraj poletnemu času še precej hladno. Zato pa smo imeli dovolj priložnosti in razlogov ob duhovnih in vizualnih doživetjih romanja, da smo podelili prijetne občutke in obogatili drug drugega.

Štefka Bohar

Zakonci jubilanti (foto: Slavko Sukič)

Zasavska Sv. Gora (foto: Štefan Bunderla)

TRGOVINA KGZ SLOGA Z.O.O.

Na Dolnjih Slavečih se je 3. aprila 2013 odprla nova trgovina. Tokrat kmetijska trgovina KGZ Sloga z.o.o. Sedež kmetijske družbe KGZ Sloga z.o.o. je v Kranju, predstavnik pomurskega okoliša pa je Andrej Serdt, univ.dipl.inž.kmet.

Trgovina ima 520 m². Prodajnih prostorov je 70 m², skladišče zavzema 300 m², 150 m² pa je tudi na prostem. Ponudba trgovine je zelo obširna, vse od fitofarmacijskih sredstev (zaščitna sredstva), barv, lakov, orodij do raznih rezervnih delov (filtri, žarnice,...). Poleg omenjenega je ponudba velika tudi za kmetijsko mehanizacijo, prikolice,... KGZ Sloga z.o.o. je obširna predvsem z vso kmetijsko mehanizacijo proizvodov John Deere, kakor tudi vseh rezervnih delov omenjene znamke. Poleg znamke John Deere je trgovina zastopnik še za podjetje Kuhn, ki ravno tako nudi vso strojno kmetijsko mehanizacijo, Reisch, katera nudi vse vrste prikolic ter za Vogel & Noot, ki ima v svoji ponudbi ravno tako vso mehanizacijo. Poleg omenjenega trgovina nudi tudi veliko izbiro izdelkov iz galanterije (pijača,

Trgovina Sloga z.o.o. na Dolnjih Slavečih (foto: M. Knap)

pralni prašek, sveče,...). Seveda pa ne smemo pozabiti na ljubitelje vrtov, vinogradov ter sadovnjakov. V ponudbi je namreč ves vinogradniški material, najdete pa tudi veliko izbiro vrtnih (rože, paprika, solata,...) in sadjarskih sadik (hruške, jabolane, breskve,...). Poskrbljeno je tudi za vsa krmila in vitaminske dodatke, ki jih naši »domači ljubljenci« še kako potrebujejo. KGZ Sloga z.o.o. je tudi ena izmed družb, ki je mislila prav na vse. Pri njih namreč imate tudi možnost, da se pozanimате o odkupu žitaric, koruze, sadja, zelenjave in tudi lesa. Trgovina obratuje vse dni v tednu razen nedelje. Obratovni čas je od ponedeljka do petka od 8h-15h, ob sobotah od 8h-12h. Trgovina na Dolnjih Slavečih je že deveta, katera nam ponuja njihove artikle v Sloveniji. Poleg podružnice na Dolnjih Slavečih je v Pomurju še ena v Beltincih. Če kdo želi podrobneje spoznati trgovino KGZ Sloga z.o.o., se lahko obrne na podružnico ali na njihovo internetno stran www.sloga.si.

Na koncu velja vsem vabilo še enkrat, da jih kdaj pa kdaj tudi obiščete. Zaposleni vas bo vedno sprejel z lepo besedo in vam bo znal tudi vedno strokovno svetovati. Naj bo KGZ Sloga z.o.o. naš domači spremljevalec.

Mateja Knap

Trgovina je založena z raznovrstnim blagom (foto: M. Knap)

ZAPUŠČINA

V kulturni dvorani pri Gradu smo si 5. aprila 2013 lahko ogledali predstavo o družinskem življenju in preobratu, ko pride do delitve premoženja. Ljubiteljska gledališka skupina Kroške tikvi iz Kroga je pripravila dobro uro smeha v igri Zapuščina.

Gledališka predstava, v kateri je nastopil tudi soboški župan Anton Štihec, je na humorističen način prikazala povsem običajno družino, ki svoj pravi obraz pokaže, ko se začne deliti zapuščina. Mirnega družinskega življenja je konec, saj se ljudje začno bojevati za premoženje, ki ga niso sami prislužili. Oče tako po najboljših močeh razdeli premoženje svojim otrokom, pa tudi na sosedo ne pozabi. Na koncu nezadovoljni dediči vseeno uvidijo, da je največ vredno le tisto, kar si s svojimi rokami prislužijo. Obiskovalci so se ob dobri igri, ki jo je režiral Edvard Jakšič,

DOGAJALO SE JE ...

dodobra nasmejali in v marsikaterem prizoru zasledili sled vsakdanjega življenja, ki nas obkroža.

Danijela Krpič

Uprizoritev predstave v dvorani pri Gradu (foto: Nataša Sukič)

OČIŠČEVALNA AKCIJA

V uspešni lanskoletni akciji Očistimo Slovenijo za zmeraj! smo v naši občini očistili 14 divjih odlagališč. Če to prištejemo 20-im očiščenim divjim odlagališčem, ki smo jih očistili že v letu 2010, smo uspeli v dveh akcijah očistiti 34 divjih odlagališč in zbrati 27 ton kosovnih odpadkov ter okrog 100 m³ komunalnih in mešanih odpadkov. Žal je v naravi, predvsem v gozdovih, še veliko neočiščenih odlagališč, ki jih bomo morali v prihodnosti očistiti in poskrbeti, da ne bomo ustvarjali novih. Upam, da bomo vsi občani poskrbeli, da bomo smeti odlagali v za to namenjene kontejnerje v ekoloških centrih ter pustili naravo čisto, brez divjih odlagališč.

Letos je v naši občini zato očiščevalna akcija potekala v manjšem obsegu, saj so prostovoljci čistili poti, ceste, obcestne jarke, potoke, pohodne poti, okolico igrišč, šole in drugih javnih ustanov ter seveda okolico svojih domov. Zaradi slabega vremena se je akcija odvila šele 20. aprila. Po dolgotrajni zimi in dežju nas je tisto soboto pričakal lep sončen dan. Prostovoljci so z veliko vneme čistili vsak svojo vas. Zbrane smeti so ločevali v rumene in črne vreče, ki so jih naši delavci nato odpeljali v zbirni center v Vidoncih. Po

Za prostovoljce vsako leto naši lovci skuhamo bograč (foto: D. Krpič)

dopoldanskem čiščenju so se prostovoljci zbrali na nogometnem igrišču pri Gradu, kjer jih je čakal bograč in so se lahko še družili. V akciji je sodelovalo okrog 170 ljudi, predvsem članov društev, ki so aktivna v naši občini. Pridružili so se jim le redki ostali občani, zato si želimo, da bi se vsako leto akciji pridružilo čim več občanov in predvsem, da bi vsi skozi celo leto skrbeli, da bi naše okolje ostalo čisto.

Danijela Krpič

MEMORIAL S KRESOVANJEM

ŠD Vidonci smo 27. aprila 2013 priredili že tradicionalni Memorialni turnir v malem nogometu skupaj s kresovanjem. Turnirja se je udeležilo 6 ekip in sicer Markgrafneusiedl iz Avstrije, KMN Otovci, Dengrad gradbeništvo Denis Rajbar s.p., PGD/veterani/člani Vidonci, ŠD Kovačevci in ekipa mesarjev iz Avstrije.

Zmaga na turnirju je pripadla ekipi Dengrada, saj so v finalu premagali ekipo KMN Otovci z rezultatom 4:2. Sam turnir je potekal v športnem in prijateljskem duhu. Prikazan je bil kvaliteten nogomet, saj je na turnirju igralo kar nekaj kvalitetnih posameznikov. Prizvok mednarodnosti sta turnirju dodali prijateljska ekipa z Dunaja, s katero že več let uspešno sodelujemo in ekipa mesarjev, ki so naši domačini in delajo v Avstriji. Zahvaljujemo se vsem ekipam za udeležbo na turnirju in jih hkrati že pozivamo na novo druženje čez leto dni.

Po končanem turnirju smo prižgali kres v počastitev praznika dela in se zabavali ob dobri hrani in pijači pozno v noč.

Mitja Sapač

Domačini z zmagovalno ekipo Dengrad (foto: S. Sukič)

Priprave na kresovanje (foto: S. Sukič)

POHOD PO MOTOVILCIH

Letos je društvo Peški iz Motovilec organiziralo že 12. pohod po vasi Motovilci, ki je bil 28. aprila 2013. Ob lepem sončnem vremenu se je zbralo 127 pohodnikov, ki so premagovali skoraj 11 km dolgo pot. Pot nas je vodila po obrobju vasi Motovilci, kjer smo opazovali lepote Motovilec ter lepote sosednjih vasi. Na poti smo imeli dva postanka, kjer smo se okrepčali, na končni postaji pa nas je pričakala topla malica. Upamo, da se naslednje leto spet srečamo na 13. pohodu po vasi Motovilci.

Jožef Grah

Pohodniki na razgibani poti (foto: Nina Grah)

MLAJA IN KRES NA D. SLAVEČIH

Leto je ponovno naokoli. Tako so za nami tudi letošnji prvomajski prazniki. Na predvečer prvega maja je bil ponovno čas, ko so moški poskrbeli za vzdušje v vasi. Na večer 30. aprila so namreč ponovno postavili mlaja. Prvega so postavili pri gasilskem domu na Dolnjih Slavečih, drugega pa pred Okrepčevalnico Forjanič, po domače pri Pütari. Med potjo je ženski del poskrbel za kratke postojanke s pijačo ter namazi. Ob zaključku dela pa so se ob pijači, jedachi in dobri volji veselili v Okrepčevalnici Forjanič. Tako je večer minil, noč se je kar hitro prevesila v dan, in že nas je na koledarju veselo pozdravljala

Slavečki moški ob mlaju (foto: Valentina Fujs)

1. maj – praznik dela. Na ta dan smo ponovno poskrbeli, da smo pripravili in zakurili kres. S pomočjo članov društva ter vsemi sovaščani, ki so prispevali svoj delež vejevja na našem kupu, nam je uspelo pripraviti lep kres. V mirni noči, ko je dan izgubljal svojo moč, smo se začeli zbirati na igrišču na Dolnjih Slavečih. Zbralo se je okrog 80 ljudi, ki so se lahko ob jedachi, pijači ter glasbi ob iskrah plamena zabavali pozno v noč.

Mateja Knap

MLAJ V KOVAČEVCIH

Tudi letos so se zbrali vaščani Kovačevci, da bi postavili mlaj in zakurili kres ob praznovanju praznika dela. Letos je dogodek pripravilo Športno društvo, ki je poskrbelo za hrano in pijačo. Veselo vzdušje, ki se je začelo že s samim iskanjem »ustreznega mlaja«, se je nadaljevalo pozno v noč.

Doris Troha

Postavljanje mlaja v Kovačevcih (foto: D. Troha)

VAŠKI PIKNIK V KRUPLIVNIKU

Na predvečer 1. maja se tudi v Kruplivniku vsako leto zberemo vaščani in večer izkoristimo za druženje, katerega je vedno manj. Že zgodaj popoldne se zberemo pri okrepčevalnici Pri belem križu, kjer naši mošje pripravijo vse potrebno za postavitve mlaja. Po toplem okrepčilu naši najmlajši po navadi že nestrpnost pričakujejo prihod kočije z Danijelom Smodišem, na

DOGAJALO SE JE ...

kateri nato popeljejo pripravljen mlaj za postavitev še v vaško gasilski dom. Medtem se zberemo že vsi vaščani in se skupaj poveseimo ob že tradicionalnem vaškem pikniku in se zavrtimo ob zvokih žive glasbe.

Tadeja Rajbar

Postavitev mlaja v Kruplivaniku (foto: T. Rajbar)

MAJPAN V RADOVCIH

Športno in gasilsko društvo Radovci že kar nekaj let zapored organizirata na predvečer praznika dela postavitev »majpana« kot mu pravijo domačini. Tovrstno druženje je že kar preraslo v tradicijo, saj mlaj krasi okolico gasilskega doma že vrsto let.

Kot že vrsto leto poprej so se tudi letos zbrali radovski vaščani iz zaselka Koncvenkličarjev, da prav tako obeležijo praznik vseh delavcev s postavitvijo mlaja, na drugem koncu vasi.

Seveda pa tudi ob tem dogodku ni manjkalo dobre volje, jedače in pijače ter druženja.

Mogoče pa so prav taka druženja priložnost, da si vzamemo čas eden za drugega in da se znamo povesečiti ter povedati eden drugemu kakšno prijazno besedo. In prav zato lahko imajo prazniki še večji pomen.

Suzana Farič

Vožnja mlaja do gasilskega doma v Radovcih (foto: Mateja Sever)

REPINCLNOF POKAL

4. maja 2013 je Društvo za šport, kulturo in turizem Motovilci izvedlo 1. »Repinclnof« pokal v malem nogometu. Kljub dežnim kapljam, ki so tekmovalce osvežile, se je na tekmovanje prijavilo šest ekip: Kuzma twins, Kobilice Moravske Toplice, Bad boys Vadarci, ŠD Bodonci, Domajinci AMG in PGD Motovilci.

Prva tri mesta so bila bogato nagrajena. Prvo mesto so zasedli ŠD Bodonci, drugo Kuzma twins, tretje mesto pa Kobilice M. Toplice. Naj igralec oz. strelec turnirja je bil Uroš Potočnik iz ekipe ŠD Bodonci.

Po končanem turnirju nas je vse do jutranjih ur zabavala glasbena skupina Weekend band.

Andrej Čerpnjak

Na turnirju (foto: Tatjana Grah)

PRVI POHOD PO KOVAČEVCIH

Rekreacija postaja vedno bolj pomembna v našem življenju. Pohodništvo je v zadnjih letih postalo vedno bolj priljubljeno, saj ta oblika rekreacije ustreza tudi že malce starejši populaciji.

Letos se je tudi Športno društvo Kovačevci odločilo, da organizira prvi pohod po Kovačevcih. Kovačevci niso velika vas, vendar je bila proga, ki je bila speljana okrog vasi, dolga okrog 8 km. Na sam dan pohoda se je zbralo nekaj več kot 50 pohodnikov, kateri so bili popeljeni po peš

Pohodniki po Kovačevcih (foto: D. Troha)

poteh vasi, katere zaradi razgibanosti terena niso ravno enostavne. Pohodniki so uživali v lepem vremenu, dobri družbi in si pri tem še ogledali najmanjšo vas v občini z malo drugačne perspektive. Med samo potjo sta bili dve postojanki, kjer so se lahko okrepcali, na koncu poti pa jih je čakala prava pohodniška malica z dobro kapljico. Lepo vreme in dober obisk pohodnikov sta doprinesla k uspešnemu zaključku pohodniškega druženja in sta hkrati dobra popotnica k temu, da se drugo leto spet vidimo na pohodu po Kovačevcih.

Doris Troha

KRI DAROVALI PRI GRADU

Krajevna organizacija Rdečega križa Grad je s sodelovanjem Osnovne šole Grad in Občino Grad letos že tretjič pripravila terensko krvodajalsko akcijo. Tudi letos je bil odziv občanov zelo dober, saj se je akcije udeležilo skoraj 70 krvodajalcev. Bilo je nekaj takih, ki so se za to humano gesto odločili prvič. Imeli smo pa tudi nekaj rekorderjev, ki so kri darovali 40 krat in več. Vsi, ki to nujno življenjsko tekočino potrebujejo, so vsem darovalcem iskreno hvaležni. Letos bo še ena krvodajalska akcija, ki bo organizirana v bolnici Rakičan meseca decembra. Naslednje leto pa se bomo organizatorji potrudili in spet izvedli akcijo v domačem kraju in tako prihranili pot vsem, ki se bodo odločili, da prostovoljno in brez plačila darujejo kri. Vsem darovalcem hvala!

Darinka Bauer

Učenci so si lahko ogledali darovanje krvi (foto: arhiv OŠ Grad)

PO DOLINI REKE SOČE

Že v mesecu februarju na občnem zboru ŠD Vidonci je padla ideja, da se bomo letos člani ŠD Vidonci odpravili na izlet po dolini reke Soče.

Na pot smo se odpravili v soboto, 18. maja. Pot nas je vodila do prelepe Gorenjske, kjer smo si najprej ogledali Nordijski center v Planici in se naužili svežega zraka. Čez sosednjo Italijo smo se zapeljali v Kluže na Bovškem in si ogledali predstavo s prve svetovne vojne in samo trdnjavo Kluže. Sledilo je kosilo ob reki Soči. Postregli so nam tudi z njihovo tradicionalno sladico. Odpravili smo

se do kraja Most na reki Soči in sledila je vožnja z ladjo po sami reki. Uživali smo v lepotah reke Soče. Kapitan ladje pa je poskrbel za dobro voljo s skeči in poroko na ladji, ki pa seveda danes več ni veljavna. Za konec potovanja po smo si še ogledali lepote Tolminski korit in se sprehodili po neokrnjeni naravi. Odpravili smo se na pot proti domu s krajšimi vmesni postanki. Dobre volje na avtobusu ni primanjkovalo in z lepimi spomini smo se vrnil domov.

Melita Ficko Sapač

Predstava iz prve sv. vojne v trdnjavi Kluže (foto: M. Sapač)

BINKOŠTNI POHOD

Letos smo ponovno pripravili tradicionalni pohod, Pohod treh dežel, ki smo ga priredili že devetič. Veriga pohodov se odvija v času binkoštnih praznikov. Kot vsako leto smo pohod tudi letos pripravili na binkoštno nedeljo. Organizacija pohodov se je začela v soboto zjutraj s pohodom na Madžarskem. Naslednji pohod je sledil še isti dan v Avstriji. Tako je prišla nedelja, ko smo tudi sami bili organizatorji pohoda. 19. maja 2013 v nedeljo zjutraj se je izvajal še en pohod na Madžarskem. S pričetkom ob 11. uri pa se je odprla pohodna trasa po Dolnjih Slavecih in je trajala vse do 16. ure. Zadnji pohodniki so nas zapustili okrog 18. ure. V ponedeljek je sledil še zadnji pohod binkoštnih pohodov, in sicer v Avstriji.

Tudi letos smo pohod speljali po hribih in dolinah domače vasi, kjer se je lahko vsak pohodnik nagledal lepot ter

Prva postaja na pohodu po Dolnjih Slavecih (foto: Andrej Grah)

nadihal svežega zraka. Vmes smo imeli dve postojanki, kjer so se lahko pohodniki tudi okrepčali ter spočili. Vreme nam je na ta dan služilo, saj ni bilo prevroče niti deževno. Bilo je pravršno za pohodnike. Pohod je obiskalo okrog 200 pohodnikov in navdušencev lepe narave od blizu in daleč.

Mateja Knap

KRVODAJALCI NA IZLETU

Tudi letos smo se krvodajalci odločili, da si ogledamo del naše prelepe Slovenije. V soboto 1. junija smo naročili lepo vreme in se odpravili na pot. Cilj našega izleta je letos bila Negova in okolica. Prvi postanek smo imeli v Radencih v Dosor – ju, to je dom starejših občanov. Sprejel nas je socialni delavec v domu. Najprej nam je v njihovi predavalnici z diapozitivi predstavil njihov dom, postregli so nam s pijačo, sadjem in pecivom, nato pa nas popeljali po domu. Pridružila se nam je tudi glavna sestra doma. Ogledali smo si sobe, kjer so nas prijazno sprejeli njihovi stanovalci. Zelo dobro imajo opremljene prostore za fizioterapijo, kjer nudijo storitve tudi zunanjim uporabnikom. Ob koncu našega obiska smo ob kavici še posedeli v njihovi jedilnici in poklepetali s stanovalci. Dobili smo vtis, da to ni dom, kjer bi ljudje čakali na konec, ampak dom, ki je prijazen do starejših ljudi, kjer se vedno nekaj dogaja in je odprt za zunanje obiskovalce. V domu nas je tudi pričakala naša vodnica Dragica, ki nas je vodila do naslednjega ogleda. To pa je bila oljarna v Meleh. Lastnica nam je povedala vse o pridelavi olja in o vrstah olja, ki jih je mogoče pri njih dobiti. V bližini oljarne smo si ogledali muzej starega orodja, kjer so predvsem starejši obujali spomine. Pot nas je vodila naprej do izvira slatine v Iljaševcih. Vsi, ki so imeli prazne steklenice, so si hladno pijačo lahko natočili. Še preden smo prišli do naše glavne destinacije izleta, Negove, nam je vodnica obširno povedala zgodovino Negove, vse njene znamenitosti in o pomembnih ljudeh v tem kraju. Najprej smo si ogledali »pranger«, to je sramotilni steber, ki še stoji pred cerkvijo. Sledil je ogled gradu. Vodnica nas je popeljala po obnovljenem delu gradu. V kleti smo si lahko kupili trakec, ki smo ga na dvorišču privezali na Agato in si nekaj zaželeli, baje deluje, samo denarja si ne smeš zaželeli. Pod gradom je bogat zeliščni vrt, ki nam ga je vodnica podrobno predstavila. Sledil je še sprehod po vasici, ogled cerkve, spomenik Antona Trstenjaka in Ivana Krambergerja. Želeli smo si ogledati tudi dom slednjega, vendar to ni bilo možno. Le od daleč smo lahko opazovali njegovo bivališče, ko smo se sprehodili do Negovskega jezera. Sledilo je kosilo na turistični kmetiji Firbas v Cogetincih. Na kmetiji smo poleg dobrega kosila imeli še pokušino njihovih vin. Ne lačni in ne žejni smo se odpravili še na zadnji ogled našega programa, živalski vrt Sikalu Zoo v Boračevi. Voden ogled je trajal dobri dve uri in lastnik nam je podrobno predstavil vse živali, ki jih premore ta družinski živalski vrt. Naš izlet smo sklenili še v Radencih na sladoledu. Kljub

temu, da letos nismo šli daleč in da nas je bilo nekoliko manj kot prejšnja leta, smo se imeli lepo in polni prijetnih vtisov smo že načrtovali izlet za naslednje leto.

Darinka Bauer

Krvodajalci ob Negovskem gradu (foto: Ivan Recek)

PRAZNIK V BLIŽYNU

Štiričlanska delegacija občinskega sveta Občine Grad se je skupaj z mladimi nogometaši udeležila praznovanja občinskega praznika Občine Bližyn v dneh od 23. do 25. junija. Prvi dan obiska so nam gostitelji razkazali dosežke, ki so jih v zadnjih letih uspeli realizirati v svoji občini. Zelo ponosni so na novo čistilno napravo in kanalizacijo, na katero je priklopljena polovica občine. Prav tako so uredili jezero na reki Kamieni, okrog katerega planirajo razvoj turizma. Zelo lepo so uredili dva športna centra z umetno travo in igrišči za nogomet, košarko in rokomet. Na novo izgrajen je tudi vaški trg, kjer so postavili veličasten spomenik.

Zvečer smo obiskali zabavno-glasbeno prireditev Sabat čarovnic, ki se je dogaja v Kielcah v opuščnem kamnolomu. Na prireditvi je bilo več kot 5000 obiskovalcev in prenašala jo je tudi poljska televizija. Vodilna nit prireditve so bile čarovnice in njihovi triki, vmes pa so nastopali pevci znanih poljskih popevk in komiki.

Obiskali smo tudi nekaj njihovih najbolj uspešnih podjetij in podjetnikov: obrat za izkop, razrez in obdelavo peščenjakov, obrat kovinskih izdelkov, kjer v glavnem izdelujejo orodja in druge pripomočke za montažne trakove v avtomobilskih tovarnah, ter podjetje FA 1, kjer izdelujejo dele za izpušne lonce za avtomobilsko industrijo.

Zvečer smo bili na prireditvi, s katero praznujejo Lucijino oz. obeležujejo solsticij (najdaljši dan v letu) ali kresni dan. Prireditev se je začela z glasbenim programom, ki je trajal celo popoldne in kjer so nastopile najboljše poljske glasbene skupine. Zaključila se je s sprevedom deklet, oblečenih kot vile, z venci v rokah, do reke, kjer so spustile venčke s prižganimi svečami na gladino jezera. Po zraku so jadrali lampiončki, ki so čarobno osvetlili nebo. Vmes pa so plesale čarovnice, ki so se pomešale med ljudi.

V počastitev praznika so pripravili tudi nogometni turnir

mlajših dečkov do starosti 13 let, katerega se je udeležila tudi ekipa NK Grad. Med sedmimi sodelujočimi ekipami so bili naši nogometaši najuspešnejši in domov so se vrnili s pokalom za zmagovalce.

Daniel Kalamar

Predstavniki pobratenih občin ob Rekreacijskem centru v Bližynu

Ekipe turnirja z medaljami (foto: Silvo Železen)

Zmagovalci turnirja NK Grad U-14 (foto: Silvo Železen)

ČEBELARSKI PIKNIK

Čebelarsko društvo Grad šteje 14 članov. Vsako leto imamo čebelarski piknik. Organizira ga vedno eden od članov. Letos ga je organizirala družina Bernjak iz Radovec. Dnevi minevajo tako hitro, da jim nikakor ne moremo slediti. Če pomislimo, da smo že zakorakali v najlepše mesece tega leta. Na to nas opominjajo naše pridne čebele, katere veselo izletavajo iz panjev in se vračajo polne medicidine. Ob prijaznem šumenju naših pridnih čebel,

smo si vzeli čas v nedeljo 23. junija in se zbrali pri družini Bernjak v Radovcih. Preživeli smo lepo popoldne s čebelarji in njihovimi soprogi ter sorodniki družine Bernjak. Vreme nam je ugajalo, tako, da smo preživeli nepozaben dan. Izmenjali smo si tudi kak dober nasvet čebelarja.

Alojzija Bernjak

Čebelarji na pikniku v Radovcih (foto: A. Bernjak)

OD GORCE DO GORCE

Radovčani so se udeležili že tradicionalnega 9. pohoda »Od gorce do gorce«. Dogodek v okviru praznovanja občinskega praznika Občine Šmarje pri Jelšah vsako leto organizirajo Turistično društvo Skriti biser Sladka Gora, Občina Šmarje pri Jelšah, TIC Šmarje pri Jelšah, PGD Sladka Gora in seveda lastniki ter ponudniki gorc. Gre za krajšo pohodniško pot, ki vodi od doma krajanov in gasilcev na Sladki Gori do osmih gorc in slikarske razstave. V gorcah so na voljo številne dobrote kmečkih gospodinj, domače žganje in več vrst vin. Med potjo so si pohodniki lahko ogledali prikaz košnje, izdelavo kolja za vinograde, izdelavo lončenih izdelkov na lončarskem kolovratu, slikarsko razstavo, hišo pesnika Alojza Hergoutha in cerkev sv. Mihaela. Možen je bil tudi ogled starega gotskega zvona v zvoniku cerkve Sv. Mihaela.

Radovski pohodniki »Od gorce do gorce« (foto: M. Sever)

Radovčani namreč že vrsto let gojijo prijateljske vezi s prijatelji iz Sladke Gore. In prav gotovo je eno od takih priložnosti za prijetno druženje udeležba na tem pohodu, kjer ni manjkalo dobre volje ob žlahtni kapljici in dobri hrani.

Suzana Farič

DAR IN SKRIVNOST

V nedeljo, 30. junija 2013, je ob slovesnosti svete birme 45 veroučencev iz župnije Grad prejelo sedmero darov Sv. Duha. Posrednik Božjega delovanja v naših mladih je bil generalni vikar murskosoboške škofije, msgr. Franc Režonja. Ob prejemu zakramenta je bil vsak birmanec poklican po imenu in ob besedah *sprejmi potrditev, dar Sv. Duha* doživel maziljenje s sv. krizmo. Omenjeno olje je podoba veselja, moči in zdravja. S krizmo maziljeni ljudje naj bi razširjali »blag Kristusov vonj«. (2 Kor 2,15)

Priprava na dan prejema Božje milosti za veroučence sedmega, osmega in devetega razreda je segala v daljno preteklost, ko so starši pri sv. krstu svojemu otroku omogočili dotik Božjega – Kristusovo milost. Takrat je krstitelj prosil vsemogočnega Boga, naj očisti madež izvirnega greha in njihovega otroka napravi za božje svetišče, v katerem naj prebiva Sv. Duh. Ob tem se je zastavil življenjski program. Krščenec naj bi v središče svojega življenja postavil Jezusa Kristusa in ne samega sebe. V tem duhu so kandidati za sv. birmo preživeli tudi zadnje obdobje priprave, saj so žrtvovali jutra sobotnih dni in namesto počitka vstopali v veroučno učilnico, spoznavali Kristusov nauk ter se hkrati odpirali skrivnosti življenja po veri. Vodilna misel vsega sobotnega in nedeljskega dogajanja je bila: zaživeti svobodo ob Jezusu Kristusu. Vsi vloženi naporji so bili neke vrste odgovor na spoznanja duhovnih velikarov, ki so potrjevali, da je svoboda v Kristusu na dosegu roke, vendar v povezavi s premagovanjem samega sebe in zunaj konformizma.

Skrivnost sv. birme je v današnjem času še prav posebej zgovorna. V središču liturgije je neotipljivo – nevidni darovi Sv. Duha. Gre za nematerialno resničnost, ki pa ima veliko vrednost. Čeprav se neotipljivo prepogosto prezira, brez tega ni pravega življenja. Božjih darov se ne da kupiti, ampak so nam lahko samo podarjeni. To je spoznal pisec knjige Pregovorov: »Blagor človeku, ki najde modrost, možu, ki si pridobi razumnost. Kajti pridobiti njo je boljše, kakor pridobiti srebro, njen sad je boljši od zlata. Dragocenejša je kakor biseri, nobena tvoja želja ji ni enakovredna. (Prg 3,13–16)

Bog, ki je v birmancih dobro delo začel, naj ga po njihovem sodelovanju tudi dopolni.

V času devetdnevnic se je uresničevalo lepo sodelovanje med starši in birmanci. Mnogi so darovali svoj dragocen čas in talente ter tako sooblikovali lepoto praznika. Ob pripravi smo se še bolj povezali. Hvala vsem.

Marko Magdič, župnijski upravitelj

Birmanci gračke župnije (foto: Darko Dšuban)

OBISK BELORUSIJE

Občina Grad je od leta 2007 pobratena z občino Vilejka v Belorusiji. Mesto Vilejka leži dobrih 80 kilometrov od Minska. Skupaj z okolico šteje 68 tisoč prebivalcev. Kot prijateljska pobratena občina smo letos obiskali Vilejko v času praznovanja 69. obletnice neodvisnosti Belorusije, 3. julija, ki je obenem tudi občinski praznik v mestu Vilejka.

Poleg Slovencev so bili na slovesnosti še delegacije iz pobratenih mest iz Rusije, Ukrajine, Moldavije, Poljske, Latvije in Azerbajdžana. Prvi dan obiska smo si ogledali osnovno šolo oz. gimnazijo. Pri njih je namreč obvezno enajstletno šolanje, s tem da zadnja tri leta štejejo kot gimnazija. Šole so za naše pojmovanje zelo velike, pouk poteka tudi ob sobotah in imajo zelo razvite kulturne ter športne dejavnosti na šolah. Starši sofinancirajo tudi del didaktične opreme in opreme prostorov šole.

Ogledali smo si še obrat za predelavo mleka in mlečnih izdelkov, kjer proizvajajo tudi maslo in sire. Kar nekaj proizvodov izvozijo, največ sicer v Rusijo, del pa tudi v dežele Evropske unije. Nato smo si ogledali še umetno jezero, ki je vodni rezervoar za vso minsko okrožje in je dolgo skoraj trideset kilometrov.

Dan pred praznikom je na glavnem mestnem trgu potekala slovesnost, na kateri so predstavili bogati kulturni program in na kateri so predstavili tudi vse delegacije, ki sodelujejo na praznovanju občinskega praznika. Skupaj smo tudi obesili golobe miru na drevo sožitja. To so bili papirnati golobi, ki so imeli eno krilo v barvi zastave države, iz katere prihaja prijateljska delegacija, drugo krilo pa je bilo v barvi dežele gostiteljice.

Na dan praznika smo najprej položili vence in cvetje na spomenik osvoboditeljem mesta, potem pa odšli na jaso sredi gozda, ki je urejena kot prireditveni prostor. Na tem mestu se je odvijala proslava, na kateri so se poleg slavnostnih govornikov zvrstile še domače vokalne in instrumentalne skupine, predstavile pa so se tudi športne in gimnastične skupine iz cele občine. Celotni program je

trajal več kot tri ure in je bil na zelo visokem umetniškem nivoju. Zvečer je bil v centru mesta, na glavnem trgu, koncert za mlade, kjer se je pod geslom Spomini na skupno državo SSSR, predstavila domača rock skupina. Vmes pa je bila tudi podelitev priznanj najuspešnejšim šolam in posameznikom v regiji.

Praznovanje se je zaključilo z veličastnim ognjemetom. V Belorusiji je sicer običaj, da takšne prireditve trajajo do 21. ure zvečer, tokrat pa so naredili izjemo in podaljšali prireditev do polnoči.

Daniel Kalamar

Praznovanje Občine Vilejka v Belorusiji

Polaganje rož na spomenik osvoboditeljem

DELAVNICE DOMAČIH DOBROT

Občina Grad letos izvaja projekt »Domače dobrote izpod mlinskega kolesa«, v okviru katerega se ureja prizidek Pütarovega mlina, kjer bo urejena domača prodajalna za prodajo domačih pridelkov in izdelkov naših rokodelcev in kjer bodo predstavljene mlinarska ter druge obrti v našem okolju. S projektom želimo omogočiti kmetom z dopolnilno dejavnostjo in rokodelcem, da bodo lahko svoje izdelke prodajali, predstavili svojo obrt in jo prenašali na mlajše rodove. S tem bomo povezali in povečali možnost trženja rokodelskih proizvodov ter povečali zanimanje za tradicijo in domačo obrt.

V okviru projekta so tako v juniju in juliju bile izvedene tri delavnice, in sicer delavnica na temo mlinarstva, pridobivanja moke in peke kruha, delavnica na temo pridobivanja bučnega olja in zeliščarstva ter delavnica na temo izdelkov iz koruze in ličja ter čebelarstva in medu. Na delavnicah so se predstavili rokodelci, ki so mladim udeležencem nazorno prikazali svoje delo ter izdelke. Na prvi delavnici so si udeleženci pri Emi ogledali postopek peke kruha in tudi sami iz testa oblikovali pekovski izdelek. Ogledali so si mlin ter dobili vpogled v mlinarsko življenje. Na drugi delavnici so si udeleženci ogledali čebelnjake, čebelar Alojz pa jim je razložil vse o čebelah in pridobivanju medu. Med so tudi okušali na domačem kruhu. Nato so z Ančko izdelovali angelčke iz koruznega ličja in si ogledali pletenje cekarja, izdelovali pa so tudi rože iz krep papirja, ki je na tem območju predvsem pozimi zaposlila pridne roke. Na tretji delavnici so si udeleženci ogledali oljarno ter spoznali postopek pridobivanja bučnega olja. Nato so spoznali zelišča in z zeliščarjem Lovrom izdelali blazinice s sivko in poprovo meto. Spoznali so tudi ostala zelišča in naredili zeliščni namaz, napitek ter na domačem kruhu okušali tudi bučni namaz s semeni.

Na delavnicah so udeleženci tako spoznali nekaj domačih rokodelcev ter njihovo delo, se sami preizkusili v ročnih spretnostih ter odkrivali obrti in način življenja v preteklosti.

Vsi rokodelci bodo svoje izdelke predstavili ob zaključku projekta, ko bo otvoritev domače prodajalne v Pütarovem mlinu in bo predstavljen tudi kratki prezentacijski film ter izdelki.

Delavnice so se izvedle v okviru projekta »Domače dobrote izpod mlinskega kolesa« ob finančni pomoči Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja; Evropa investira v podeželje. Organ upravljanja Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013 je Ministrstvo za kmetijstvo in okolje.

Danijela Krpič

Na delavnici o peki kruha (foto: D. Krpič)

Izdelovanje izdelkov iz koruznega ličja (foto: D. Krpič)

Udeleženci oratorija iz župnij Grad, Kuzma in Sv. Jurij (foto: Jasmina Ferencek)

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

BOG JE Z NAMI

Prvi teden v mesecu juliju sta bili župnija Grad in Kuzma že šesto leto zapored obarvani z mladostnim veseljem. Letošnji oratorij je bil še nekoliko daljši in bogatejši. Motor živahnega tedna so bili animatorji iz župnij Kuzma, Grad in Sv. Jurij. Ob pogledu na celotno dogajanje so se potrdile besede blaženega papeža Janeza Pavla II., ki je voditeljem mladih dejal: »Ne bojte se od mladih veliko pričakovati. Oni sami to želijo.« Velik kapital, ki ga imajo mladi, je njihova mladost. To vrednost mnogi animatorji znajo in želijo deliti z drugimi in s tem bogatijo sebe in tiste, ki so jim zaupani.

Oratorij smo pričeli v duhu besed: »Dokler bomo Boga postavljali na prvo mesto, smo lahko mirni.« Najprej smo vstopili v svetišče, se osebno srečali z Gospodom in obhajali največjo molitev. Dopoldne je potekalo delo po skupinah, kjer je imel vsak udeleženec priložnost, da na sebi lasten način obogati svoje prijatelje. Vsak član skupine je enkrat in nenadomestljiv. Po kosilu je sledil bogat popoldanski program. Pri slednjem so se prepletali: igra, druženje, šport, počitek, nagajivost in drugo.

Lepa hvala gospodu Rudiju, ki nas je prve tri dni razveselil z okusno in skrbno pripravljeno malico. Za lažje delo kuhinje se lepo zahvaljujemo tudi vrhu prostovoljnega gasilskega društva Grad, saj so nam velikodušno odstopili svoje prostore. Hvala tudi vsem skritim sodelavcem, ki ste prinašali dobrote iz skrinje, skrbeli za prevoze, dostavljali dobrine za kuhinjo itd. Hvala staršem za zaupanje in še posebej animatorjem, ki so že skozi šolsko leto del svojega časa namenjali za pripravo na oratorij. Bog povrne prav vsem.

Marko Magdič, župnijski upravitelj

GASILSKO TEKMOVANJE V MOTOVILCIH

Občina Grad ima bogato tradicijo organizacije gasilskih tekmovanj. Eno najuspešnejših in najbolj obiskanih ne le v občini, ampak tudi v širši regiji, je tekmovanje za prehodni pokal vasi Motovilci. Tekmovanje se je letos odvijalo že 15-ič, in sicer v soboto, 6. julija 2013.

Letošnje tekmovanje je podrlo dozdajšnji rekord v številu prijavljenih tekmovalnih desetih (ekip), saj se je tekmovanja udeležilo kar 54 ekip, od tega 16 ženskih in 38 moških. V ženski konkurenci so največ znanja in športne sreče pokazale gasilke iz prostovoljnega gasilskega društva (v nadaljevanju PGD) Bodonci, ki so zasedle prvi dve mesti, tretje mesto so osvojile gasilke iz PGD Rogašovci. V moški konkurenci so prehodni pokal osvojili gasilci iz PGD Žižki, sledili sta ekipi PGD Šratovci in PGD Pekre. Ekipi PGD Šratovci se je trajna last prehodnega pokala izmuznila le za malo, saj bi z malo športne sreče dosegli tretjo zaporedno zmago na tekmovanju – tri zaporedne zmage namreč prinesejo trajno last prehodnega pokala.

Poleg odličnih predstav tekmovalnih desetih so se številni obiskovalci zabavali tudi na pravi gasilski veselici. Svoje pete so si brusili ob glasbi skupine Weekend Band in pev-

Gasilci na tekmovanju (foto: Samanta Gomboc)

cu Davorju Bornu, ki je svoj nastop popestril z nekaterimi slovenskimi pesmimi. Za goste je bilo tudi to leto odlično poskrbljeno. Organizatorji so se na dogodek pripravljali tako rekoč celo leto, pri pripravi je sodelovala celotna vas, rezultat pa je bila zadovoljna in odlično postrežena množica obiskovalcev. Z uspešno zaključeno prireditvijo so vaščani dobili nov elan za pripravo 16. tradicionalnega gasilskega tekmovanja za pokal vasi Motovilci.

Alenka Fujs

GASILSKO TEKMOVANJE V RADOVCIH

PGD Radovci je 13. julija 2013 na športnem centru organiziralo že kar tradicionalno šesto nočno gasilsko tekmovanje za prehodni pokal »vasi Radovci«. Na nočno tekmovanje se je prijavilo rekordnih 29 ekip, od tega kar deset ekip članic. Tekmovanja pa so se udeležili tudi naši dolgoletni prijatelji iz sosednje Avstrije, gasilci iz Fehringa.

Vse sodelujoče ekipe so še enkrat več dokazale zelo dobro znanje iz gasilskih veščin. Tako kot drugje pa je bilo potrebno zelo dobremu znanju in tehniki dodati še drobec sreče in izkušnje. Tako je prehodni pokal ostal tudi tokrat v rokah ekipe PGD Motovilci pri članih. Drugo in tretje mesto sta zasedli ekipe iz Bodonec in Ropoč. Pri članicah pa so prehodni pokal ekipe PGD Sveti Jurij odvzele članice ekipe PGD Bodonci »A«. Lanskoletne zmagovalke članice PGD Sveti Jurij pa so se tokrat morale zadovoljiti s tretjim mestom. Drugo mesto v tej kategoriji so osvojile prav tako Bodončarke ekipe »B«.

Radovčani so znani po tem, da se pri organizaciji in izvedbi vsake prireditve maksimalno potrudijo. Tako so se izkazali tudi tokrat, saj prireditve ni bila izpeljana brez dobre kapljice, hrane in dobre volje. Za prvi dve stvari so poskrbeli naši pridni vaščani in vaščanke, za dobro voljo in zabavo pa so poskrbeli člani skupine Weekend band in Vladimir Kočič Zec, ki so razgreto množico ljudi zabavali vse do zgodnjih jutranjih ur.

Suzana Farič

Zmagovalca PGD Motovilci in članice PGD Bodonci »A« (foto: Jože Sever)

OBČINSKI TURNIR V MALEM NOGOMETU

Člani ŠD Vidonci smo letos organizirali občinski turnir v malem nogometu. Že pred samim turnirjem smo si razdelili posamezne naloge glede izvedbe same prireditve. Na turnir se je prijavilo 9 ekip. V četrtek smo izvedli žrebanje in ekipe razdelili v tri skupine. Tako so na turnirju sodelovali ŠRD Dolnji Slaveči, Veterani Grad, NK Grad U-14, KMN Grad, ŠD Kovačevci, ŠD Radovci, DŠKT Lukaj Motovilci, ŠD Kruplivnik in seveda domača ekipa ŠD Vidonci.

Kljub precej vročemu vremenu se je turnir začel ob predvideni uri in z veliko mero borbenosti in želje po dobrem rezultatu vseh ekip. Sčasoma so se izkristalizirale ekipe, ki so malo odstopale od ostalih in so si s svojimi igrami priborile polfinale. Tako so se v polfinale uvrstile ekipe ŠRD Dolnji Slaveči, Veterani Grad, KMN Grad in ŠD Kruplivnik. V polfinalu so potem več znanja pri izvajanju kazenskih strelav pokazali nogometaši ŠD Kruplivnika, ki so premagali veterane Grada. Drugi finalist pa je postala ekipa KMN Grad, ki je premagala ŠRD Dolnje Slaveče.

Tekma za tretje mesto se je odvila v prid ekipe Veterani Grad, ki so z rezultatom 5:2 premagali ŠRD Dolnji Slaveči. Finalna tekma pa je bila zgodba zase. Po vodstvu ŠD Kruplivnik z 2:0 je sledil preobrat in vodstvo KMN Grad s 3:2. V zadnji minuti je nato sledil prekrasen gol za izenačitev s strani Damirja Flisarja. Za piko na i odlične finalne tekme pa je poskrbel Franc Krpič, ki je odločilen zadetek za naslov prvaka dosegel kar s sredine igrišča. Tako je ekipi KMN Grad uspelo obraniti lanski naslov. Najboljša strelca turnirja sta bila Miran Zadavec, veterani Grad in Nikolas Buček Huber, KMN Grad s po 6 zadetki.

Po podelitvi pokalov s strani župana Daniela Kalamarja in predsednika ŠD Vidonci Roberta Kuzmiča je sledila še zabava z mlado glasbeno skupino OPPA Bokan band. Ob dobri jedači in pijači se je zabava nadaljevala še dolgo v noč.

Zahvaljujemo se vsek ekipam za udeležbo na turnirju in vsem članom društva, ki so pripomogli, da je bil turnir dobro izveden.

Mitja Sapač

Zmagovalna ekipa KMN Grad (foto: Katja Bedöke)

DOGAJANJE V KRAJINSKEM PARKU GORIČKO

VELIKONOČNE DELAVNICE IN RAZSTAVA

V največjem gradu v Sloveniji smo letos že osmič pripravili velikonočne delavnice in prodajno razstavo izdelkov mojstrov in mojstric domače obrti, primernih za Velikonočne praznike.

Obiskovalci so se lahko navduševali nad ročno izdelanimi pisanicami ali remenkami, ki jih izdelujejo s pisanjem s čebeljim voskom ali v batik tehniki ali s praskanjem vnaprej pobarvanih jajčnih lupin. Na voljo so bili tudi izdelki, pleteni iz koruznega ličja in vrbove šibe, gnezdilnice in krmilnice za ptice, ročno vezeni prtčki, med in izdelki iz voska, kvačkani okraski, igrače iz lesa in nakit iz stekla. Za krepitev telesa so bila na stojnici tudi zelišča in žgani sadni napitki ter bučno olje, velikonočna malica z domačo šunko, jajci in hrenom ter idinski langaš.

Obiskovalcem smo v okviru projekta Rokodelska akademija z ponudili tudi dve delavnici, kjer so z lončarko Darjo slikali na lončene košarice za pisanice in z Bernardko iz Zadruge Pomelaj izdelali ptička in zajčka iz koruznega ličja kot okrasje za velikonočno pogrnjeno mizo.

Na velikonočnih delavnicah je vedno zanimivo

3-DEŽELNI POHOD OB DNEVU ZEMLJE

Dan našega planeta Zemlja smo v nedeljo, 21. aprila, počastili s 3-deželnim pohodom Goričko-Raab-Őrség. Raziskovali smo okolico gradu na Goričkem. Po zboru in skupinski fotografiji smo se pohodniki podali na dobrih 8 km dolgo pot. Vzpeli smo se štirikrat in se štirikrat tudi spustili. Ob tem smo spoznali posebnosti tega dela Goričkega, ki ima izjemno geološko preteklost in je precej drugačno od pre-

vladujočega površja Krajinskega parka Goričko. Z vulkanskim delovanjem nastala krajina je strmejša, oblike hribov so drugačne, prst na skalni podlagi je tanka, bazična in suha. Na njej raste rastlinstvo drugače, počasneje. Plazovitost je tukaj pogosta. Na poti skozi mešan gozd smo se navduševali nad zeleničim in cvetočim drevjem, poslušali ptice, videli plazove, razpadajoče in pisane hiše ter se na koncu spočili na grajskem dvorišču.

Zemlja čudovita si, ostani naš zdrav dom in čuvaj nas pred nespametnimi posegi, ki škodujejo tvojim prebivalcem. Vse najboljše vsem Zemljanom!

Pohodniki 3-deželnega pohoda pred gradom Grad

2. RAJSKI FESTIVAL NARAVOSLOVNEGA FILMA

Evropski dan parkov v Krajinskem parku Goričko smo praznovali v okviru 2. Rajskega festivala naravoslovnega filma in osveščanja o trajnostnem razvoju. Dan z naravoslovnimi filmi in tekmovanjem mladih v Junior festivalu se je odvil v četrtek, 23. maja 2013. Letošnja rdeča nit je bila voda.

V dopoldanskem delu festivala so se s svojimi filmskimi izdelki predstavili osnovnošolci. Med štirimi na poziv prispelemi filmi je žirijo najbolj prepričal film 11 Mlinski kanal v Apaški dolini, ki so ga posneli učenci iz OŠ Apače. S svojimi filmskimi izdelki so sodelovali še osnovnošolci iz OŠ II Murska Sobota, OŠ Gornja Radgona in OŠ Tončke Čeč iz Trbovelj. V popoldanskem delu programa smo videli dva filma iz cikla Slovenski vodni krog: »Kučnica« in »Učja«. Sledil je performans poezije in plesa Veronike Gradišek v koncertnem salonu gradu. Osrednji dogodek festivala je bil ogled filma DarFur – vojna za vodo, o katerem je pred predvajanjem spregovorila soavtorica filma, Maja Weiss. Gost festivala je bil še Matjaž Mihelčič, ustvarjalec ciklusa filmov Slovenski vodni krog. Občinstvo je bilo navdušeno, predvsem zaradi aktualnosti tematike in angažiranosti organizatorjev pri osveščanju o problematiki vode tako v Pomurju kot tudi širše po svetu. Petek, 24. maj, je imel bolj slovesen značaj, saj smo ob tej priliki odprli dva novo obnovljena prostora v prvem nadstropju gradu kot Središče za obiskovalce narave in krajine v KP Goričko. V prvi razstavnici, imenovani Kukavica (po travniški orhideji in ptici), so obiskovalcem na voljo osnovne informacije o zavarovanem območju - Krajinskem parku Goričko. V drugi razstavnici, imenovani Upkač, so na voljo informacije o senožetnih sadovnjakih. Vrednost obnove in opreme je v skupni višini pribl. 107.000

EUR. Kukavico smo pokrili iz sredstev Sklada kmetijskih in gozdnih zemljišč, ki smo jih pridobili že pred leti, Upkača smo financirali s sredstvi čezmejnega projekta z Madžarsko, Visokodebelni biseri, v okviru Operativnega programa čezmejnega sodelovanja Slovenija–Madžarska 2007–2013, kjer je vodilni partner RRA Mura. Gradbena dela je izvedlo podjetje Ravenka, gradbeni inženiring, d.o.o., pohištvo je izdelalo Mizarstvo Lebar, oblikovanje prostora in razstave je bilo v pristojnosti podjetja ARREA, arhitektura, d. o. o.

Na slovesnem koncertu Prekmurske godbe Bakovci ob 10-letnici ustanovitve KP Goričko na OŠ Grad smo akademika dr. Antona Vratušo imenovali za prvega ambasadorja Goričkega za zahvalo za dolgoletno delo in podporo na področju trajnostnega razvoja, pri oblikovanju vizije razvoja ter promociji Goričkega na domačem in v mednarodnem prostoru. Občinam Krajinskega parka Goričko smo v znak dobrega poslovnega sodelovanja podelili zahvalne listine.

Podelitev zahvalnih listin županom in predstavnikom goričkih občin

KONCERTI NA GRADU

31. maja 2013 je bil v klavirskem salonu gradu koncert solistov Glasbene šole v Murski Soboti, ki jih vodi Gabriela Bratina. Ob korepeticiji Predraga Šanteka smo slišali Matjaža Zanjkoviča, Valerio Kučan, Majo Časar, Jasmino Dajčman, Tadejo Filo, Katjo Sraka, Marijo Kačić, Tanjo Kološa, Felicito H. Taškov in Dominika Kerčmarja. Zapeli so nam večglasne kanone in druge pesmi, pri čemer je bil novost venček Schubertovih samospevov, ki ga je priredila Tjaša Žalik. Pri petju zadnjih pesmi so se učencem pridružile še altistke Edita Žalik, Julija Furek in Polona Hanc. Večer na gradu je bil prijeten in uspešen zaključek šolanja v letu 2012/13. Pevci in mentorica so bili navdušeni nad akustiko koncertnega salona in so nam obljubili obisk in nastop tudi prihodnje leto. Mihaela Copot nas je v soboto, 15. junija, ob zaključku svojega šolanja na Glasbeni šoli Beltinci povabila na pevski večer. Koncert je bil v klavirskem salonu gradu, kjer smo prisotni lahko uživali ob njenem petju in petju gosta, Tomija Bušinoskega, ter korepeticiji Janje Belič, več kot dobro uro. Mentor Mihaele, Danilo Kostevšek, je bil z nastopom vidno zadovoljen, podobno kot publika, ki je napolnila dvorano. S koncertom se je zaključilo šolsko leto glasbene šole, ki je na gradu gostovala že v letu 2012.

V Javnem zavodu Krajinski park Goričko smo zadovoljni ob dejstvu, da solisti prepoznajo klavirski salon na gradu

kot akustično primeren prostor, kar smo preskusili v času trajanja projekta TourKult s koncerti mednarodne poletne akademije isa. Projektne cilje je bil pod znamko Treartes razviti in izvajati čim več glasbenih dogodkov z umetniki v Trideželnem parku, seveda ob spremljavi na klavir, ki je v lasti Občine Grad.

Za koncert glasbenih umetnikov iz Brazilije, Música Antiga da UFF, smo v petek, 19. julija 2013, v še neobnovljenem delu gradu s pomočjo donatorjev (Pomgrad-Kolmanko) improvizirali dovolj veliko dvorano, ki je ob številni publikli bila dovolj prostorna tudi za ekipo RTV Slovenije, ki je v režiji Iztoka Toryja koncert tudi posnela. Sodelovanje na Festivalu stare glasbe SEVIQC in z ARS Ramovš se tako počasi utrjuje in grad je med koncertom oživel v vibracijah renesančne glasbe, kakršna je bila v »modi«, ko se je grad gradil. Koncert festivala Seviqc je navdušil poslušalce.

Janja, Mihaela in Tomi

GEOTABOR GORIČKO 2013

V jubilejnem 10. letu Krajinskega parka Goričko so študentje geologije izbrali Goričko za območje, kjer se je v tednu med 8. in 12. julijem 2013 odvijal organiziran strokovni geološki tabor Geotabor Goričko 2013. Na taboru, ki vključuje teoretično in terensko delo študentov od prvega do četrtega letnika, so študentje nadgradili svoje znanje, pridobljeno v okviru rednega programa na Univerzi v Ljubljani. Tabor so organizirali člani Društva študentov geologije v sodelovanju z JZ Krajinski park Goričko in ob podpori darovalcev. Letošnji tabor, ki je že 17. po vrsti, je imel »sedež« pri Gradu. Študentje so prenočevali na osnovni šoli, medtem ko so pre-

Ob koncu tabora je nastala geološka zbirka

davanja drugega dne poslušali v viteški dvorani na gradu. Na terenu so nabrali kamnine, jih poimenovali in zložili v zbirko, ki je poslej na ogled v Središču za naravo in krajino na gradu. Prvi dan so spoznavali delovanje vulkanov na Goričkem pod vodstvom dr. Polone Kralj z Geološkega zavoda Ljubljana. Seznanili so se s pomenom varovanja geološke dediščine, ki ga je predstavila Mojca Planjšek Bedjanič iz ZRSVN ter z regionalno geologijo, ki jo je predstavil Velimir Turk. Tretji dan so na terenu spoznavali sedimente na Goričkem v Kemi Puconci in Kuštanovcih ter pridobivanje nafte, plina in termomineralne vode na Petišovskem polju. Četrty dan je bil namenjen spoznavanju geoloških značilnosti na sosednjem južnem Štajerskem v deželi vulkanov. 12. julija se je Geotabor Goričko 2013 uradno zaključil na gradu Grad s postavitvijo geološke zbirke v Središču za naravo in krajino Krajinskega parka Goričko.

RAZSTAVE NA GRADU

V okviru dogodkov v aprilu, mesecu krajinske arhitekture, smo se aktivnostim Društva krajinskih arhitektov Slovenije (DKAS) ob svoji 40-letnici študija in 20-letnici društva v letu 2012 pridružili tudi v Javnem zavodu Krajinski park Goričko. Ozaveščanje javnosti o pomenu dobrega načrtovanja krajine in s tem poseganja v naš življenjski prostor smo storili z odprtjem razstave »Primeri dobre prakse kot izhodišče za oblikovanje krajinske politike Slovenije« 19. aprila 2013 v viteški dvorani gradu. Pozdravni nagovor je imela predsednica DKAS, Suzana Simič. Naš častni gost je bil akademik dr. Anton Vratuša, ki je pozdravil prizadevanja krajinskih arhitektov. Ob otvoritvi smo s pomočjo digitalne predstavitve prikazali še osnutke načrtov za obnovo grajskega parka pri Gradu in Vrta spominov in tovarništva na Petanjcih, ki jih izdeluje dr. Tanja Simonič Korošak. Za konec pa smo si predpremierno ogledali delček filma o delu in življenju dr. Antona Vratuše, ki ga je posnel Stane Grah. Razstavljeni dela so bila na ogled do 12. julija 2013.

9. maja 2013 se je zgodila otvoritev razstave Mateja Giderja z naslovom »Noč te opazuje«. Matej Gider je likovni pedagog na Osnovni šoli Sv. Jurij in se ukvarja z vsemi področji likovnega oblikovanja. Najraje dela na papirju, največ pozornosti pa posveča grafiki, ki jo zelo uspešno prakticira pri pedagoškem delu z učenci, kar pričajo mnoge nagrade na mednarodnih likovnih natečajih. S prstom potegne po pepelu, kot bi se hotel dotakniti neke preteklosti, ki nam

Otvoritev Upkača in Kukavice

pomaga razumeti sedanost. Pa četudi se v njej včasih čuti nelagodnost vojne, smrti, otožnosti, nemoči... Razstava je bila na ogled do 6. julija 2013.

Ob 10-letnici razglasitve Goričkega za Krajinski park, smo povabili učence osnovnih šol, mladostnike in odrasle k fotografiranju in tekmovanju za najboljšo fotografijo na 5. fotografskem natečaju. Razstava fotografij 55 fotografov (25 učencev osnovnih šol in 30 mladostnikov ter odraslih) je na ogled na arkadnem hodniku v 1. nadstropju gradu. Podelitev nagrad je bila na dan otvoritve razstave, 7. junija v viteški dvorani gradu.

Razstava »O ti erbija II« Oblikovanje tekstilnih izdelkov s pridihom kulturne dediščine Pomurja, ki smo jo odprli v petek, 28. junija 2013, je na ogled do konca meseca avgusta. Nastala je v sklopu programa Oblikovalka tekstilnih izdelkov z elementi tradicionalne tekstilne dediščine, ki sta ga razvila Ljudska univerza Murska Sobota in Zavod za permanentno izobraževanje s strokovno podporo Andragoškega centra Slovenije.

V prostorih gradu, v palacijju 1. nadstropja, trenutno razstavlja akademski slikar Ignac Meden. V petek, 12. julija 2013, smo se v njegovi družbi sprehodili po razstavi in na ta način razstavo odprli. Razstava je na ogled do 30. septembra. V Središču za obiskovalce je na voljo katalog in razglednice. Vabljeni k obisku in ogledu.

Na razstavi »O, ti erbija II«

Besedilo in povzetki: Stanka Dešnik, Štefanija Fujs; Foto: Gregor Domanjko, Kristjan Malačič, Stanka Dešnik, Monika Novak

ZLATA MATURANTKA SAMANTA ŽELEZEN

Samanta, v pridobitev naziva »zlata maturantka« je potrebno vložiti veliko truda in energije. Zato ti najprej izrekam iskrene čestitke. Zdaj pa na kratko opiši, katero šolo si obiskovala in ali si se nadejala takšnemu zaključku šole.

Najprej se zahvaljujem za izrečene čestitke. Obiskovala sem gimnazijo Franca Miklošiča v Ljutomeru, smer predšolska vzgoja. Ta uspeh je bil povsem nepričakovan. Upala sem, da bom maturo le opravila, zato sem bila nad pohvalo zelo navdušena.

Ali se ti je zdela matura res nekakšen zrelostni izpit ali se ti je zdelo, da je matura povsem običajno preverjanje znanja? Rekla bi, da se mi je matura zdela predvsem preverjanje znanja. Nekakšen dokaz, da smo od 4-letnega šolanja tudi nekaj odnesli.

Samanta Železen
(foto: T. Rajbar)

Ker po navadi vsak srečen do-godek z nekom delimo, me za-nima, kdo je bil prvi, ki je izvedel za tvojo odliko in na kakšen na-čin si svoj uspeh proslavila?

Ker sem edinka, se mi zdi, da sem zaradi tega še bolj povezana s svojimi starši. Zato so tudi oni za moj uspeh na maturi izvedeli prvi. Le-tega pa smo na skro-men način proslavili s kozarcem šampanjca. Bilo pa nam je oblju-bljeno, da bomo vsi maturanti s pohvalo na maturi počaščeni z obiskom pri predsedniku repu-blike Slovenije.

Glede na to, da si si s 4-letnim programom izobraževanja za-gotovila naziv vzgojiteljice predšolskih otrok, me zanima, ali boš šolanje nadaljevala in kje?

Ja, ravno danes sem prejela pozitiven odgovor s strani fakultete, kar pomeni, da bom jeseni nadaljevala s šolanjem na Pedagoški fakulteti Maribor, kjer se bom trudila, da bi si pridobila naziv diplomirane vzgojiteljice predšolskih otrok.

Imaš v prihodnje še kakšne druge cilje ali sanje?

Ne, zaenkrat je moj cilj le uspešno končati fakulteto in se za-posliti v vrtcu.

Samanta, hvala za tvoj čas in odgovore na moja vprašanja. Upam, da boš premagala vse ovire na poti do svojih sanj in ti hkrati želim še veliko uspehov!

Z zlato maturantko sem se pogovarjala Tadeja Rajbar

ZLATOPOROČENCA SEMLER OD GRADA

Prepustiti se čustvu ljubezni, ki navdaja vsak košček srca, po-meni imeti nekoga ob sebi, s katerim si povezan za zmeraj. Slednje te spomni in utrjuje v najrazličnejših situacijah, ki ti jih prinese življenje naproti. Pa ni nujno, da so to zgolj lepo obar-vani dogodki, včasih lahko nastopijo tudi preizkušnje. A kadar ima človek nekoga, ki stoji ob njem, je vsaka preizkušnja lažje premagljiva. Nada in Anton Semler od Grada si z roko v roki skupno pot delita že 50 let.

Pisalo se je leto 1960, ko se je v sosednjem kraju v Kuzmi od-vijalo vsakoletno »proščenje« ob prazniku križanega četrta. Ne da bi slutila in vedela drug za drugega, sta se tja odpravila tudi Anton Semler od Grada in domačinka Nada roj. Lenarčič s Kuzme. In usoda je hotela, da je ravno tam preskočila tista iskrica ljubezni, ki ju povezuje še danes.

Čeprav jima začetek njune skupne poti ni bil preveč naklon-jen, sta svojo ljubezen ne glede na vse želela hitro povezati z zakramentom svetega zakona. Poroka se je zgodila 10. fe-bruarja, 1963 leta, v Kuzmi, od koder je nevesta tudi prihajala. Dvodnevno slavlje, kjer ni manjkalo ne svatov od Grada in ne s Kuzme, je potekalo v gostilni Huber v Kuzmi, peš razdaljo med krajama pa so k sreči rešili šoferji petih avtomobilov. Slavlje se je na drugi dan nadaljevalo pri Gradu.

Nada in Anton sta si prijeten dom začela ustvarjati na moževi domačiji pri Gradu. Na začetku sta na delo odhajala oba – Nada večinoma sezonsko, Anton pa tudi celoletno. Hotela sta si čim prej ustvariti skromen in topel dom za svojo družino. Delo na kmetiji namreč ni zadostovalo za golo preživetje. A žal je njune načrte hitro pokvarila bolezen. Po devetih letih skupnega življenja, ko se jima je rodilo že troje deklic, jima je umrla prvorojenka Anica, nato pa je zaradi težke bolezni zbolel tudi Anton. Več mesecev je preživel v bolnici v sosednji Avstriji, kjer se je zdravil za hudo boleznijo. A velika želja po življenju, dobra zdravniška pomoč, predvsem pa doma čaka-joča mlada družina, so ga toliko bodrili, da je Anton na srečo skoraj popolnoma ozdravel. Žena Nada ga je ne glede na od-daljenost obiskovala skorajda vsak dan ter mu na ta način nudila oporo v najtežji bolezenski preizkušnji.

Zakonca sta nato skušala nadaljevati skupno pot po že usta-ljenih tirih. Še naprej sta skrbela za dom in majhno kmetijo, hodila s trebuhom za kruhom za dodatni zaslužek, predvsem pa sta nudila najboljše svojim štirim otrokom: Andreji, Mariji, Antonu in Jožetu.

Zlatoporočenca med rožami na njenem domu (foto: N. Gumilar)

Ne glede na obilico dela, ki sta ga imela doma in po službah, pa sta vedno našla čas in veselje tudi zase – že od malih nog sta namreč bila aktivna v cerkvenem zboru, kjer z velikim ve-seljem pojeta še danes. Nikoli jima ni bilo težko pustiti delo, oditi na pevske vaje ali sodelovati pri maši. V kolikor jima je zdravje še bolj služilo, pa sta se rada odpravila tudi po izletih oziroma romanjih.

Na jesen življenja skušata zakonca Semler namesto z delom, življenje deliti in namenjati predvsem skrbi za vnuke. Teh ima-ta skupno že devet, lani pa sta bila razveseljena še posebej, saj so se sinu Jožetu, ki si je uredil svoje družinsko gnezdo ob domačiji, rodili dvojčki. Ob nedeljah se še vedno rada poda-ta tudi k svetim mašam in zapojeta v domačem cerkvenem zboru. Tako je bilo tudi aprila, na velikonočni ponedeljek, ko sta skupaj z zakonci jubilaranti proslavila svoj zakonski jubilej. Pravita, da pravo družinsko praznovanje ob njuni zlati poroki še bo, saj se takrat niso mogli zbrati vsi otroci. A ne glede na zunanje slavlje in zabavo, si želita zgolj to, da bi še naprej imela moči hoditi po skupni poti. Da bi bila zdrava, predvsem pa, da bi bili srečni in zdravi tudi njuni otroci.

Pa naj bo ravno ta želja tudi naše iskreno voščilo ob njenem zlatem jubileju, da bi ju še dolgo vodila skupna življenjska pot.

Nino Gumilar

DOŽIVLJAJSKI PARK VULKANIJA

V okolici Gradu na Goričkem je pred 3 milijoni let bruhal zadnji vulkan na območju današnje Slovenije. Ponovno smo ga prebudili v doživlajskem parku Vulkanija, kjer boste dobesedno doživeli njegov izbruh. Ob tem boste spoznali še veliko zanimivosti o vulkanih in geoloških značilnostih našega planeta in še posebej Goričkega.

NE ZAMUDITE VZNEMIRLJIVEGA DOŽIVETJA VULKANOV!

Obisk doživlajskega parka Vulkanija, ki je izdatno podprt z interaktivnimi in izobraževalnimi vsebinami, ponuja obilico presežkov v slovenskem prostoru s stališča interpretacije in uporabe sodobnih tehnologij. Obisk Vulkanije je primeren tako za individualne obiskovalce, družine, kot za večje skupine. Program je še posebej prirejen tako osnovnošolskim kot srednješolskim skupinam.

POLETNI ODPIRALNI ČAS (1. 4. - 31. 10):

ponedeljek ZAPRTO

torek - nedelja odprto od 10. do 18. ure

ZIMSKI ODPIRALNI ČAS (1. 11. - 31. 3.):

ponedeljek ZAPRTO

torek - nedelja odprto od 10. do 16. ure

